

0๒๙. 544

ก 5/5 ๗

ร. 3

การเปรียบเทียบการพัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนจากการอ่าน
หนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละคร เอก
ในทางบวกและทางลบ

ปริญญานิพนธ์

ของ

ภิกษุญ่น เจนเจริญวงศ์

ห้องสมุดวิจิตรศิลป์
มหาวิทยาลัย

๑๑ พ.ค ๒๕๓๕

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การเปรียบเทียบการพัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียน
จากการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรม
ของตัวละคร เอกในทางบวกและทางลบ

บทคัดย่อ
ของ
ภิกษุณู เจนเจริญวงศ์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2530

การศึกษาค้างนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตา
 กรุณาของนักเรียนจากการอ่านหนังสือที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก
 และทางลบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็น
 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อนุกุล) เขตห้วยขวาง
 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2529 จำนวน 105 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย และ
 ได้แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 35 คน กลุ่มทดลองที่ 1, 2
 ได้อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกทั้งทางบวกและทางลบ ส่วน
 กลุ่มควบคุมไม่ได้อ่านหนังสือภาพก่อนและหลังการทดลอง ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบนักเรียน
 ทั้ง 3 กลุ่ม โดยใช้แบบทดสอบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา ซึ่ง
 ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ โดยใช้สถิติค่าที (t - test)

ผลการศึกษาค้างนี้ นักเรียนที่ได้รับการอ่านหนังสือที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของ
 ตัวละครเอกทั้งในทางบวกและลบ มีการพัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาแตกต่างจาก
 นักเรียนที่ไม่ได้รับการอ่านหนังสือภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

A COMPARISON OF THE EFFECTS OF POSITIVE AND NEGATIVE
REFERRING IN PICTURE BOOKS ON THE ASPECTS OF
COMPASSION AND GOODWILL IN MORAL DEVELOPMENT

AN ABSTRACT

BY

PIC-YOON CHENCHAROENVONG

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

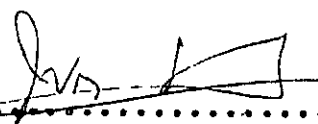
February 1987

The purpose of this investigation was to compare pupils' development of compassion and goodwill through an exposure to the picture books which were characterized by negative and positive referring of the leading characters. 105 Prathomsuksa IV pupils of Samsennok School (Pracharaj-anukun) of Huaykwang District, Bangkok Metropolis, were randomly selected as a sample group. The group was randomly divided in three small groups of 35 pupils, namely, two experimental groups and a controlled group. In the experiment, the experimental groups were exposed to the picture books which present their leading characters in both negative and positive referring types while the pupils in the controlled group were not. The pre-test and post-test on altruism were applied before and after the experiment. In analysis of data, t-test statistics was employed.

The study revealed that the pupils exposed to the picture books selected for this experiment developed their compassion and goodwill differently from the pupils in the controlled group. The difference was statistically significant at .01 level.

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิต และคณะกรรมการสอบได้พิจารณา
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

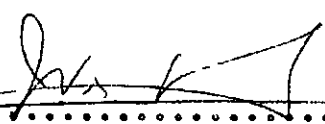
คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....ประธาน

.....กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

.....กรรมการ

...10/10...กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้ของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือมา โดยตลอด และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สวนา พรพัฒน์กุล ที่กรุณาตรวจสอบแบบทดสอบวัดจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณา อาจารย์สุนทร แก้วลาบ ที่กรุณาตรวจสอบคำย่อภาษาอังกฤษ

ขอขอบคุณ คุณพูนสิน หัสดี แห่งหมวดห้องสมุดงานศูนย์นวัตกรรมและเทคโนโลยี กองวิชาการ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่กรุณาให้ยืมหนังสือภาพ คุณวิมล กลิ่นหอม ที่กรุณาติดต่อซื้อหนังสือภาพจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ คุณวีระ เจนเจริญวงศ์ ผู้ให้ความช่วยเหลือ และให้กำลังใจตลอดมา ตลอดจนนักเรียนโรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อนุกุล) ที่ให้ความร่วมมือในการทดลอง

ภิกษุณู เจนเจริญวงศ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
จุดมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
ทวิแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	4
สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
ความหมายพัฒนาการทางจริยธรรม	7
ลักษณะของจริยธรรม	8
องค์ประกอบของพัฒนาการทางจริยธรรม	8
ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์	9
ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคล เบอว์ก	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรม	13
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือภาพ	16
งานวิจัยเกี่ยวกับหนังสือภาพ	16
3 วิธีดำเนินการทดลอง	19
ประชากร	19
กลุ่มตัวอย่าง	19
เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	19
การวิเคราะห์แบบทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม	23

การดำเนินการทดลอง	24
วิธีดำเนินการทดลอง	25
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	25
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	29
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	29
การวิเคราะห์ข้อมูล	29
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	36
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	36
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	36
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	37
วิธีดำเนินการทดลอง	37
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า	38
อภิปรายผล	38
ข้อเสนอแนะ	41
บรรณานุกรม	42
ภาคผนวก	48

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	แสดงแบบแผนการทดลอง	24
2	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองที่ 1	30
3	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองที่ 2	31
4	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง ของกลุ่มควบคุม	32
5	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2	33
6	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุม	34
7	การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม	35

ภูมิหลัง

มนุษย์ในปัจจุบันมีความเจริญทางด้านวัตถุและทางค่านิยมที่ไม่สมดุลกันซึ่งเป็นภาวะทางสังคมที่นักสังคมวิทยาเรียกว่า ก่อให้เกิดความล่าช้าทางสังคม (Social Lag) และภาวะเช่นนี้กำลังเป็นอยู่ในสังคมไทยและสังคมปัจจุบัน ซึ่งก่อให้เกิดความอิจฉาริษยากัน เห็นแก่ตัวขาดความเชื่อเพื่อผู้อื่น ขาดความซื่อสัตย์ ความเมตตา กรุณา ขาดคุณธรรมและจริยธรรมประจำใจ สิ่งเหล่านี้เป็นปัญหาทางค่านิยมทำให้เกิดผลเสียแก่สังคมโดยทั่วไป ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ไม่เคารพสิทธิของผู้อื่น ด้วยเหตุนี้นักการศาสนา นักพฤติกรรมศาสตร์ นักจิตวิทยา นักเขียน บรรณาธิการ นักวิชาการ และบุคคลทั่วไป จึงเริ่มให้ความสนใจและเอาใจใส่ต่อการส่งเสริมพัฒนาการทางจิตใจของมนุษย์ในสังคมอย่างจริงจังขึ้น นั่นคือการสร้างจริยธรรมขึ้นในใจของมนุษย์ทุกคน

ไกรเดอร์ (Gridler, 1962 : 69) กล่าวว่า ความรู้สึกผิดชอบ (Conscience) ของบุคคลนั้นสามารถศึกษาจากการแสดงออกทางพฤติกรรมของเขาได้ดังนี้

1. การที่บุคคลมีการสนองตอบภายในต่อความรู้สึกผิด นั่นคือการที่บุคคลทบทวนตัวเอง การพิจารณาโทษตนเอง หรือเกิดความรู้สึกเสียใจว่าตนได้กระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดผิดพลาดลงไป

2. พฤติกรรมที่พยายามปลดปล่อยความรู้สึกผิด เช่น การสารภาพว่าตนได้ทำผิดไปแล้ว ตลอดจนความพยายามที่จะให้ตนถูกลงโทษ เพื่อเป็นการชดเชยกับความผิดหรือการกระทำผิด

3. การต่อต้านความรู้สึกผิด เช่น การมีปฏิกิริยาโต้ตอบการกระทำผิดนั้น ๆ ตลอดจนการกระทำตรงข้ามกับใจจริง

4. การกำหนดการย้ายในการกระทำความผิด ซึ่งไกรเดอร์ (Grider. 1962 : 72) หมายถึง การที่บุคคลตกอยู่ในภาวะขัดแย้งเพราะกฎเกณฑ์ทางสังคมขัดขวางมิให้บรรลุจุดประสงค์ของตน

ฉะนั้นการพัฒนาตนทางด้านจิตใจที่มุ่งผลระยะไกลนี้ ต้องเริ่มปูพื้นฐานชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เยาว์วัยโดยอาศัยการศึกษาเป็นแกนนา เพื่อเตรียมคนเข้าสู่สภาพการดำรงชีวิตที่พึงาม (นิรมล กิตติวิมลย์ 2526 : 3)

✽ ในการปลูกฝังและให้ความรู้ด้านจริยธรรมนี้ ควรเริ่มต้นตั้งแต่ในช่วงแรกในชีวิตของเด็ก จึงจะได้ผลดีและไม่ควรเกิน 10 ปี (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจนึก 2520 : 8) เด็กในวัยนี้คือช่วงอายุก่อนเข้าเรียนจนถึงชั้นประถมศึกษา เป็นวัยที่เริ่มต้นเรียนรู้กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมรวมทั้งกฎเกณฑ์ทางจริยธรรมด้วย และสิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อการปฏิบัติตนในอนาคต (กอบแก้ว เจริญอักษร 2526 : 3)

ฉะนั้นจริยธรรมที่สำคัญอันหนึ่งที่จะต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นในสังคมไทยคือ จริยธรรมด้านความเมตตากรุณา ตามหลักพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ สิ่งที่ยากในการอบรมสั่งสอนจริยธรรมคือ การเน้นให้เด็กจำเนื้อหาเป็นสำคัญไม่ได้ก่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนจะต้องให้นักเรียนนำความรู้ความเข้าใจมาเปลี่ยนแปลงปรับปรุงนิสัยใจคอและความประพฤติให้ดีขึ้น และมีจริยธรรมสูงขึ้นตามบทเรียนและชั้นเรียนด้วย (Durkhiem. 1969 : 99 - 105)

การสอนมีหลายวิธีที่สามารถนำมาดัดแปลงใช้ในการสอนจริยธรรม เช่น การแสดงบทบาทสมมติ การเล่านิทาน หรือการอ่านเรื่องจากหนังสือภาพ สำหรับการอ่านเรื่องจากหนังสือภาพซึ่งเป็นหนังสือเด็กประเภทหนึ่งที่เด็กให้ความสนใจมาก เพราะผู้จัดทำได้คำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กเป็นสำคัญ (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ 2527 : 17) และมีจุดประสงค์ที่จะสอดแทรกจริยธรรมไว้ในหนังสือภาพโดยไม่ให้รู้ว่าเป็นการจงใจสอน อีกทั้งภาพประกอบก็ช่วยให้เด็กเกิดจินตนาการและสามารถแทรกจริยธรรมให้เป็นแนวความคิดแก่เด็กได้ จึงกล่าวได้ว่าหนังสือภาพมีส่วนช่วยขัดเกลามนุษย์คลึงภาพให้แก่เด็กเป็นอย่างมาก (รัตนา ชื่นเจริญ 2528 . 2)

การใช้หนังสือภาพ (Picture Book) เป็นการใช้ภาษารวมกับภาพสามารถทำให้
 ผู้อ่าน ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยการสังเกตและประสบการณ์ซ้ำได้มากเพราะ ภาษาและภาพ
 สามารถให้ข้อมูลได้มากและง่ายต่อการสะสมความรู้ไว้มาก (Bandura and Walter.
 1963 : 42)

วิธีการเขียนหรือการแต่งเรื่องของหนังสือภาพที่สอดคล้องกับกิจกรรมนั้น ผู้เขียน
 สามารถนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครให้เป็นไปในทางบวกหรือทางลบก็ได้ (Bandura
 and Walter. 1963 : 47 - 49) เพราะพฤติกรรมของตัวละครสามารถโน้มน้าว
 ให้เด็กอ่านหนังสือภาพนั้นไปเลียนแบบหรือถ่ายโยงพฤติกรรมแล้วสร้างพฤติกรรมขึ้นใหม่
 ตามแต่ละบุคคล

การเสนอพฤติกรรมของตัวละครที่เป็นไปในทางบวกคือ ตัวละครที่มีความเมตตา
 กรุณาแก่สัตว์และมนุษย์ด้วยกัน เช่น เมื่อสัตว์บาดเจ็บก็ช่วยเหลือหรือให้อาหารแก่สัตว์ที่
 ออกลูกหวีโหย ไม่พบพี่หรือรังแก่สัตว์

พฤติกรรมของตัวละครที่มีลักษณะที่เป็นไปในทางลบ เช่น ทุบตี ทารุณสัตว์ แหย่ให้
 สัตว์กัดกัน เพิกเฉยต่อความเดือดร้อนของผู้อื่น เห็นสัตว์เป็นเครื่องเล่น เป็นต้น

ฉะนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครในหนังสือภาพ
 ที่เป็นไปในทางบวกและทางลบ ว่าการนำเสนอในลักษณะใดในหนังสือภาพที่จะสามารถ
 พัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาอันเป็นจริยธรรมหนึ่งใน 30 ประการ ของกระทรวง
 ศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 280 - 282) ของเด็กอายุ 9 - 10 ปี
 ได้ดีกว่ากัน เพื่อนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในด้านบรรณารักษศาสตร์ และเป็น
 แนวทางแก่สำนักพิมพ์และผู้ประพันธ์ที่จะผลิตหนังสือภาพต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียน
 จากการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวกและทางลบ
 ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก มีการพัฒนาทางจริยธรรมด้านความเมตตาากรุณาสูงกว่านักเรียนที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบหรือไม่
2. นักเรียนที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวกมีการพัฒนาทางจริยธรรมด้านความเมตตาากรุณาสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้อ่านหนังสือภาพหรือไม่
3. นักเรียนที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบมีการพัฒนาทางจริยธรรมด้านความเมตตาากรุณาสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้อ่านหนังสือภาพหรือไม่

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นแนวทางสำหรับบรรณารักษ์ ในการคัดเลือกซื้อหนังสือภาพเข้าห้องสมุด
2. เป็นแนวทางสำหรับครูในการนำหนังสือภาพที่ช่วยส่งเสริมการพัฒนาทางจริยธรรมไปใช้ประกอบในการสอนวิชาจริยศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. ตัวแปรต้น ได้แก่
 - 1.1 การอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก
 - 1.2 การอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบ
 - 1.3 การไม่ได้อ่านหนังสือภาพ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตาากรุณา

پیام‌های ویژه

1. **จริยธรรมด้านความเมตตา กรุณา** หมายถึง ความรู้สึกอย่างหนึ่งภายในตัวบุคคลที่ต้องการช่วยเหลือบุคคลอื่น เมื่อได้พบสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้สึกดังกล่าว บุคคลจะแสดงพฤติกรรมที่ดี โดยการเสียสละ กำลังกาย สิ่งของ เวลา หรือความสุขส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือและทำประโยชน์ให้บุคคลอื่นได้รับความสุข และพ้นจากความลำบาก หรือให้ในสิ่งที่เขาต้องการ

2. **การพัฒนาทางจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณา** หมายถึง การเปลี่ยนแปลงความรู้สึกที่จะไม่แสดงพฤติกรรม ฆ่า ทุบตี รังแก หรือทารุณร่างกายด้วยลักษณะต่าง ๆ ต่อบุคคลอื่น รวมทั้งสัตว์ แต่กลับช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเห็นว่าเดือดร้อน ให้อภัยแม้จะเป็นผู้ที่ทำให้เดือดร้อน ไม่พยายาม ในทางที่สูงขึ้นตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก จากขั้นที่ 1 - 4 ซึ่งอยู่ในระหว่างอายุ 2 - 16 ปี ดังนี้คือ

2.1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ

2.2 หลักการแสวงหารางวัล

2.3 หลักการทำตามผู้อื่นเห็นชอบ

2.4 หลักการทำตามหน้าที่ทางสังคม

3. **หนังสือภาพ** หมายถึง หนังสือสำหรับเด็กที่มีภาพเป็นส่วนประกอบ ใช้ภาษาง่าย ๆ อธิบายเรื่อง ภาพและคำบรรยายมีความสำคัญเท่ากัน

3.1 **หนังสือภาพที่มีการนำเสนอในทางบวก** หมายถึง หนังสือภาพที่ตัวละครเอกแสดงพฤติกรรมในทางที่ดี เช่น ไม่ฆ่า ทุบตี รังแก หรือทารุณร่างกายด้วยลักษณะต่าง ๆ ต่อบุคคลอื่น รวมทั้งสัตว์ด้วย ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเห็นว่าเดือดร้อน แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นตามกำลังของตน ให้อภัยแม้จะทำให้เดือดร้อน ไม่พยายาม

3.2 **หนังสือภาพที่มีการนำเสนอในทางลบ** หมายถึง หนังสือภาพที่ตัวละครเอกแสดงพฤติกรรมในทางที่ไม่ดี เช่น ฆ่า ทุบตี รังแก หรือทารุณร่างกายด้วยลักษณะต่าง ๆ ต่อบุคคลอื่น รวมทั้งสัตว์ด้วย ไม่ช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเห็นว่าเดือดร้อน ไม่แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นพยายาม

4. ตัวละครเอก หมายถึง ตัวละครที่มีพฤติกรรมแสดงออกถึงการกระทำมากที่สุด ในการดำเนินเรื่อง

5. กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อายุ 9 - 10 ปี โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อนุกุล) เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2529 จำนวน 105 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 35 คน

5.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอในทางบวก

5.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอในทางลบ

5.3 กลุ่มควบคุม นักเรียนที่ไม่ได้รับการอ่านหนังสือภาพ

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก มีการพัฒนาทางจริยธรรมด้านความเมตตาากรุณาสูงกว่านักเรียนที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบ

2. นักเรียนที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก มีการพัฒนาทางจริยธรรมด้านความเมตตาากรุณาสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการอ่านหนังสือภาพ

3. นักเรียนที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบ มีการพัฒนาทางจริยธรรมด้านความเมตตาากรุณา สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการอ่านหนังสือภาพ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมายพัฒนาการทางจริยธรรม

จริยธรรมของบุคคลมีต้นเหตุมาจากอิทธิพลของสังคมมากกว่าอิทธิพลของพันธุกรรม ปรากฏการณ์การเกิดจริยธรรมนั้นก่อตัวตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 10 ปีแรก และจะฝังรากลึกยากแก่การเปลี่ยนแปลง (ควงเคื่อน พันธมนาวิน 2524 : 5)

จริยธรรมตามหลักศาสนา หมายถึง เส้นบรรทัดและเครื่องกล่อมเกล่าให้มนุษย์เคลื่อนไหว ปฏิบัติทางกาย วาจา ใจ อย่างมีกติกา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2522 : 21)

สาโรช บัวศรี (สาโรช บัวศรี 2524 : 7) ได้ให้คำนิยามจริยธรรมว่า จริยธรรมคือแนวทางในการปฏิบัติตนเพื่ออยู่กันได้อย่างร่มเย็นในสังคม

ควงเคื่อน พันธมนาวิน (ควงเคื่อน พันธมนาวิน 2524 : 2) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะและพฤติกรรมทางสังคม โดยที่ลักษณะและพฤติกรรมนั้นมีคุณสมบัติคือ เป็นลักษณะที่สังคมต้องการ นิยมชมชอบให้การสนับสนุน และผู้กระทำให้เกิดความพอใจในการกระทำนั้น หรือเป็นลักษณะที่สังคมไม่ต้องการ สังคมลงโทษหรือจากัด และผู้กระทำมีความรู้สึกที่ไม่ถูกต้อง

โคลเบอร์ก (Kohlberg. 1975 : 673) กล่าวว่า จริยธรรมไม่ได้หมายถึงการกระทำตามที่สังคมเห็นว่าเป็นที่หรือถูกต้อง แต่เป็นสิ่งที่บุคคลควรกระทำเพื่ออยู่ในสถานการณ์ที่ขัดแย้งแล้วตัดสินใจตามหลักความยุติธรรม

เรส (Rest. 1967 : 6) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า เป็นมโนทัศน์ที่เกี่ยวกับหลักความยุติธรรมในขณะที่มีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยไม่เกี่ยวกับคุณค่าหรือความรู้สึกของบุคคล

บราวน์ (Brown. 1979 : 12) นักจิตวิทยาสังคมให้ความหมายของจริยธรรมว่า คือ ระบบของกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด จริยธรรมของบุคคลอาจเปลี่ยนแปลงได้จากสาเหตุ 3 ประการ คือ เปลี่ยนเพราะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคล เปลี่ยนเพราะบุคคลได้รับอิทธิพลของจริยธรรมจากสังคมอื่น และเปลี่ยนเพราะบุคคลไปอยู่ในสภาพการณ์ที่แปลกใหม่

ฉะนั้นจริยธรรมจึงหมายถึงกฎเกณฑ์และบรรทัดฐานของสังคมและความรู้สึกผิดชอบชั่วดีตามความนึกคิดของบุคคลที่พึงปฏิบัติในการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ในสังคม กฎเกณฑ์และบรรทัดฐานของสังคมนั้นจะแตกต่างกันไปตามแต่ละสังคม

ลักษณะของจริยธรรมแบ่งออกเป็น

1. ความรู้เชิงจริยธรรม หมายถึง การมีความรู้เกี่ยวกับกฎ ระเบียบและข้อห้ามทางสังคมและศาสนา ว่าสิ่งใดควรกระทำและไม่ควรกระทำ
2. ทศนคติเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกชอบ ไม่ชอบลักษณะและพฤติกรรมต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด
3. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลใช้เหตุผลในการเลือกที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง และจะชี้ได้ว่าบุคคลนั้นมีพัฒนาการด้านจริยธรรมถึงขั้นใด เพราะพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของคนที่มีการกระทำอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน อาจจะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมคนละอย่างและคนละระดับก็ได้
4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ หรือคว้นแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ หรือค่านิยมในสังคมนั้น (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2524 : 11)

องค์ประกอบของพัฒนาการทางจริยธรรม

1. โครงสร้าง หมายถึง เหตุผลที่บุคคลใช้ในการตัดสินใจต่อความเชื่อถือที่บุคคลซึ่งมีลักษณะเป็นสากล

2. เนื้อหา หมายถึง แบบแผนของประสบการณ์ซึ่งเป็นไปตามการเรียนรู้เนื้อหา จะบอกว่าสิ่งที่เชื่อถือคืออะไร เนื้อหาจะมีลักษณะเปลี่ยนไปตามวัฒนธรรม ซึ่งเป็นประสบการณ์ของแต่ละคน (ทิพย์สุตา นิลสินธุ 2523 : 11)

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์

เพียเจต์เป็นผู้ริเริ่มทางความคิดว่า พัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความฉลาดในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ ของสังคม พัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจึงขึ้นกับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น ๆ ด้วย เพียเจต์พบว่า เด็กจะพัฒนาทางสติปัญญาได้ถึงขั้นสูงสุด (Formal Operations) เมื่ออายุประมาณ 8 - 10 ปี เพียเจต์ได้แบ่งพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็น 3 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นก่อนจริยธรรม ขั้นก่อนจริยธรรมเริ่มตั้งแต่เกิดจนถึงสองขวบ เด็กในขั้นนี้ ยังไม่มีความสามารถในการรับรู้สิ่งแวดล้อมอย่างละเอียดถี่ถ้วน ความต้องการทางกายซึ่งต้องการที่จะได้รับการบำบัด โดยไม่คำนึงถึงกาลเทศะใด ๆ ทั้งสิ้น

2. ขั้นยึดคำสั่ง เมื่อเด็กมีความสามารถในการพูด ก็จะเริ่มรับรู้สภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อบุคคลอื่น ๆ เด็กในการพัฒนาขั้นนี้จะมีอายุประมาณ 2 ถึง 8 ปี กล่าวคือ เด็กจะมีความเกรงกลัวผู้ใหญ่ และเห็นว่าคำสั่งของผู้ใหญ่คือประกาศิตที่ตนต้องกระทำตาม

3. ขั้นยึดหลักแห่งตนเอง เพียเจต์เชื่อว่า เกิดขึ้นจากการพัฒนาทางสติปัญญาและประสบการณ์ในการมีบทบาทในกลุ่มเพื่อนเด็กด้วยกัน ความเกรงกลัวอำนาจภายนอกจะกลายเป็นหลักภายในจิตใจของเด็ก เกี่ยวกับความยุติธรรมซึ่งหมายถึงการแลกเปลี่ยนกันและความเท่าเทียมกันของบุคคล ในช่วงอายุ 8 ถึง 10 ปีนี้ เด็กที่อยู่ในสภาพสังคมปกติจะบรรลุถึงขั้นที่สาม แต่อาจจะมีเด็กบางคนพัฒนาช้ากว่านี้ หรือในบางกรณีพัฒนาการอาจหยุดชะงักในขั้นที่ 2 เนื่องด้วยการบีบบังคับอย่างผิดปกติของผู้เลี้ยงดูหรือสังคม หรืออาจเกิดจากการขาดประสบการณ์ในกลุ่มเพื่อนก็ได้

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคล เบอร์ก

โคล เบอร์กได้ศึกษาพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ และพบว่าพัฒนาการทางจริยธรรมนั้น สามารถพัฒนาไปได้หลายขั้นตอน รวมถึงการใช้เหตุผลทางจริยธรรมด้วย การใช้เหตุผลในการเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์ที่ขัดแย้งกันระหว่างความต้องการส่วนบุคคลและกฎเกณฑ์ของกลุ่มหรือสังคม โคล เบอร์กได้สรุปการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมและระดับของจริยธรรมของมนุษย์ไว้ 6 ขั้น 3 ระดับ ดังนี้

เหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ
ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

ชั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม	ระดับของจริยธรรม
ชั้น 1 หลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (2 - 7 ปี) (Obedience and Punishment Orientation) ชั้น 2 หลักการแสวงหารางวัล (7 - 10 ปี) (Naively Egotic Orientation)	1. ระดับก่อนเกณฑ์ (2 - 10 ปี) (Preconventional Level)
ชั้น 3 หลักการหาความดีที่ผู้อื่นเห็นชอบ (10 - 13 ปี) (Good - boy Orientation) ชั้น 4 หลักการหาความดีที่ทางสังคม (13 - 16 ปี) (Authority and Social Order Maintaining Orientation)	2. ระดับตามเกณฑ์ (10 - 16 ปี) (Conventional Level)
ชั้น 5 หลักการหาความดีที่สัญญา (16 ปีขึ้นไป) (Contractual Legalistic Orientation) ชั้น 6 หลักการยึดอุดมคติสากล (ผู้ใหญ่) (Conscience Orientation)	3. ระดับเหนือเกณฑ์ (16 ปีขึ้นไป) (Post Conventional Level)

ระดับ 1 คือระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Preconventional Level) หมายถึง การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น ในขั้นแรกสุดคือการมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเองถูกลงโทษทางกาย เพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับและยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่ เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจทางกายเหนือตน ขั้นที่สอง คือการเลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้ตนเท่านั้น เริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนแบบเด็ก ๆ คือเขาทำมาฉันทำไป เขาให้ฉัน ฉันก็ต้องให้เขา

ระดับ 2 คือระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) หมายถึง การทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ๆ ของตนหรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลที่มีจริยธรรมในระดับนี้ยังต้องอาศัยการควบคุมจากภายนอก แต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเรา และสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ ในขั้นที่สามบุคคลยังไม่เป็นตัวของตัวเอง มักคล้อยตามการชักจูงของผู้อื่นโดยเฉพาะเพื่อน ขั้นที่สี่นั้นบุคคลมีความรู้ถึงบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นหน่วยหนึ่งในสังคม ถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดหรือคาดหวัง

ระดับ 3 คือระดับเหนือเกณฑ์ (Postconventional Level) หมายถึงการตัดสินใจข้อขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการนำบาปคิด ซึ่งใจด้วยตนเอง และตัดสินใจไปตามแต่จะเห็นว่าสิ่งใดสำคัญมากกว่ากัน ขั้นที่ห้าคือการเห็นความสำคัญของส่วนรวมไม่ก้าวท้าวสิทธิของคนอื่น สามารถควบคุมบังคับจิตใจตนเองได้ เคารพตนเองและต้องการให้ผู้อื่นเคารพตนด้วย ขั้นที่หกสูงสุดแสดงถึงการมีความรู้เหนือกฎเกณฑ์ในสังคมของตนและมีความยืดหยุ่นทางจริยธรรม เพื่อจุดหมายที่เป็นอุดมคติ (Kohlberg. 1976 : 32 - 33) นอกจากนี้ยังมีคุณธรรมประจำใจที่ตรงกับหลักศาสนาพุทธคือ หิริ โอตตัปปะ ละอายที่จะทำชั่วเกรงกลัวต่อบาป เพราะเชื่อว่าถ้าบุคคลที่กระทำกรรมชั่วจะไม่ได้รับโทษจากสังคม แต่มีจิตใจที่ต่ำลง ก็คือการได้รับโทษเช่นกัน (ดวงเกื้อน ทัศนสุนาวิน และ เพ็ญแข ประจวบจันติก 2520 : 43)

พัฒนาการทางจริยธรรมนั้นมีไว้เป็นการพร่ำสอนหรือการรับความรู้จากผู้อื่นโดยตรง แต่เป็นการผสมผสานระหว่างความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเองกับผู้อื่น บทบาทของผู้อื่น ข้อเรียกร้อง และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของกลุ่ม สิ่งแวดล้อมจากบ้านจากโรงเรียน ซึ่งอาจขัดแย้งกัน และขณะเดียวกันก็ผลักดันให้บุคคลพัฒนาไปตามขั้นตอนในทิศทางเดียวกันเสมอ ไม่ว่าบุคคลนั้นจะอยู่ในกลุ่มหรือสังคมใดก็ตาม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2524 : 43)

ส่วนการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมนั้น โคลเบอร์เกอร์เชื่อว่า เป็นไปตามขั้นตอนจากขั้นที่หนึ่งผ่านแต่ละขั้นไปจนถึงขั้นที่หก บุคคลจะพัฒนาข้ามขั้นไม่ได้ เพราะการใช้เหตุผลที่สูงขึ้นไปนั้นจะเกิดขึ้นได้ด้วยการมีความสามารถในการใช้เหตุผลในขั้นที่ต่ำกว่าอยู่ก่อนแล้ว และต่อมาบุคคลได้รับประสบการณ์ทางสังคมใหม่ ๆ หรือสามารถเข้าใจความหมายของประสบการณ์เก่า ๆ ได้ดีขึ้น จึงเกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและเหตุผล ทำให้การใช้เหตุผลในขั้นที่สูงต่อไปมีมากขึ้นตามลำดับ และเหตุผลในขั้นต่ำจะถูกใช้น้อยลงทุกทีและถูกละทิ้งไปในที่สุด มนุษย์ทุกคนจะมีพัฒนาการทางจริยธรรมไม่ถึงขั้นที่ 6 เสมอไป และเขาพบว่าผู้ใหญ่ส่วนมากจะมีพัฒนาการถึงขั้นที่ 4 เท่านั้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประวนปัจจนึก ได้ศึกษาจริยธรรมของเยาวชนไทยกับกลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 11 - 25 ปี จำนวน 2,400 คน โดยศึกษาจากภาคสนามและภาคปฏิบัติการ สรุปได้ว่า การมีหรือไม่มีตัวแบบที่กระทำความดีมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กมากกว่าลักษณะทางจริยธรรมในตัวเด็กเองอย่างมาก คือในภาวะที่ตรึงรางวัลทันทีและไม่ดีตัวแบบวัยรุ่นมากกว่าครึ่งโง่คะแนน ส่วนผู้มีระดับจริยธรรมต่ำไม่ค่อยยอมรับอิทธิพลของตัวแบบจากนัก ตัวแบบประเภทละอายใจตนเองมีอิทธิพลชักจูงให้ผู้สังเกตเลียนแบบแต่ตัวแบบประเภทอื่นไม่มีอิทธิพลต่อผู้สังเกต

จากผลการวิจัยของประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ ปี 2524 โดยการใช้แม่แบบที่เป็นรูปโลโก้การตูนมีเสียงประกอบ 5 เรื่อง เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ เปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนดำเนินการให้แม่แบบ พบว่าสองกลุ่มมีพื้นฐานทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 74.0 และ 75.5 และภายหลังการทดลองพบความแตกต่างของความรู้ด้านความซื่อสัตย์ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม พบว่า กลุ่มทดลองซึ่งได้รับแม่แบบมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์แตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการสอบวัดหลังการทดลองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเท่ากับ 84.5 และ 75.5 ตามลำดับ แสดงว่ากลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นอย่างเด่นชัด แต่กลุ่มควบคุมไม่พบว่ามีเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจน สรุปว่า การให้แม่แบบมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลได้ และผลการทดลองครั้งนี้ก็ปรากฏว่า ผู้ได้รับแม่แบบเกี่ยวกับความซื่อสัตย์มีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ตามปทัสฐานของสังคมมากขึ้น

สุเชษฐ์ มาห์หมัด ได้ศึกษาอิทธิพลของการเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย จำนวน 300 คน อายุ 14 ปี แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม โดยวิธีสุ่มกลุ่มละ 60 คน แต่ละกลุ่มมีทั้งผู้มีจริยธรรมสูงและต่ำอยู่ในทุกกลุ่ม แล้วทดลองให้ตัวแบบประเภทละอายุใจตนเองและประเภทละอายุผู้อื่นแก่กลุ่มทดลอง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ให้ตัวแบบ หลังการให้ตัวแบบแล้วทำการสอบวัดระดับความรู้ความวิตกกังวลในขณะที่เล่นเกมและการเห็นคุณค่าของรางวัล ผลการทดลองปรากฏว่าผู้มีความวิตกกังวลสูงและไม่เห็นตัวแบบ มีพฤติกรรมการโกงมากที่สุด ส่วนระดับจริยธรรมของบุคคลไม่สามารถทำนายพฤติกรรมการโกงได้แม่นยำนัก แต่เป็นเครื่องชี้บ่งบอกว่า ถ้ามีตัวแบบที่ดีแล้วผู้ที่รับรู้และเลียนแบบมากที่สุดคือผู้มีระดับจริยธรรมสูง ส่วนผู้มีระดับจริยธรรมต่ำนั้นจะมีการเลียนแบบน้อยกว่า และจะเลียนแบบก็ต่อเมื่อตัวแบบมีลักษณะจูงใจน่าเลียนแบบ

สุณีย์ ชินศักดิ์ชัย ทดลองการใช้หุ่นเชิดมือเป็นแม่แบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อของเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ปี 2525 พบว่า เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมจากการทดสอบครั้งแรกมาวิเคราะห์ ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อนำผลการทดลองมาวิเคราะห์ ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์ ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มควบคุม เมื่อนำคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองมาวิเคราะห์ ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ยังมี มิดลาร์สกี ไบรอัน และ บรีคแมน (Midlarsky, Bryan and Brickman. 1975 : 321 - 328) ศึกษาผลการใช้แม่แบบและรางวัลที่มีต่อการฝึกพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 72 คน ใช้แม่แบบ 3 ลักษณะ คือแบบเอื้อเฟื้อ เป็นกลาง แบบละโมภ การทดลองใช้การสร้างสถานการณ์ขึ้นโดยให้เล่นเกมอย่างหนึ่ง เมื่อชนะจะได้รางวัลมูลค่า 4 เซนต์ พฤติกรรมเอื้อเฟื้อเพื่อวัดได้จากการให้ผู้ถูกทดลองเห็นแม่แบบก่อนและเมื่อผู้ถูกทดลองแสดงพฤติกรรมเอื้อเฟื้อตามที่ต้องการก็จะได้รับรางวัล เป็นการเสริมแรงคือการพูดยกย่อง พบว่า แม่แบบและรางวัลการพูดยกย่องชมเชยมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังให้เกิดพฤติกรรมเอื้อเฟื้อ

จากการศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมทั้งในและต่างประเทศแล้ว ผลปรากฏว่า การให้ตัวแบบที่ดีมีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรมของเด็กเป็นอย่างมาก และหากมีการเสริมแรงเพิ่มเข้าไปด้วยจะทำให้มีการเลียนแบบในทางที่ดีมากยิ่งขึ้น และผู้ที่มีจริยธรรมต่ำไม่ค่อยจะยอมรับอิทธิพลของตัวแบบมากนัก ผู้ที่มีจริยธรรมสูงจะยอมรับอิทธิพลของตัวแบบมากกว่า ซึ่งการให้ตัวแบบนี้สามารถทำได้หลายวิธีในปัจจุบัน เช่น การให้ตัวแบบโดยการเล่นละคร แสดงบทบาทสมมุติจาก วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือ หนังสือภาพ ภาพ และสามารถนำไปดัดแปลงปรับปรุงใช้ในการพัฒนาจริยธรรมของเด็กได้เป็นอย่างดี

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือภาพ

School Libraries Encyclopedia Dictionary กล่าวถึงลักษณะของหนังสือภาพสำหรับเด็กว่า ต้องมีภาพและคำบรรยายอยู่ด้วยกัน คำบรรยายสำหรับอธิบายภาพ ขณะที่ภาพก็เป็นส่วนประกอบที่สื่อให้ผู้ดูเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น ฉะนั้นทั้งภาพประกอบและเนื้อเรื่องจึงมีความเกี่ยวข้องกัน

ฮัค (Huck) ได้ให้คำจำกัดความของหนังสือภาพไว้ว่า เป็นหนังสือที่มีภาพเกี่ยวข้องกับคำบรรยาย ผู้อ่านต้องอ่านคำบรรยายและภาพประกอบไปพร้อมกันจึงจะเข้าใจเนื้อเรื่องได้ดี (Huck. 1976 : 14)

ชูเลวิทซ์ (Shulevitz) ได้กล่าวถึงหนังสือภาพว่า เป็นหนังสือที่มีทั้งภาพและคำบรรยาย ที่ผู้อ่านจะต้องดูภาพและคำบรรยายไปพร้อมกันจึงจะได้รรถรสตามจุดมุ่งหมายของผู้แต่ง (Shulevitz. 1980 . 30)

นอกจากนี้ หทัย ศັນหยง ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับหนังสือภาพว่า หนังสือเด็กส่วนใหญ่เป็นหนังสือภาพ (Picture Book) ภาพในหนังสือเด็กเป็นภาพที่ทั้งที่เป็นภาพเนื้อหาของเรื่องราวและภาพที่ใช้ประกอบเนื้อเรื่อง จะเห็นว่าภาพประกอบที่สวยงามนั้นย่อมสร้างความสนใจของเด็ก กระตุ้นให้เด็กมีจินตนาการกว้างไกล (หทัย ศันหยง 2525 : 18)

งานวิจัยเกี่ยวกับหนังสือภาพ

กรรณิการ์ นาคอยู่ (กรรณิการ์ นาคอยู่ 2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กที่พิมพ์ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 - 2522 ในด้านเนื้อหา ลักษณะรูปแบบ และการใช้ภาษา โดยคัดเลือกหนังสือที่พิมพ์ในประเทศไทยที่มีภาพเป็นลักษณะเด่นของเรื่อง ได้หนังสือจำนวน 80 เรื่อง แบ่งออกเป็นหนังสือสำหรับเด็กวัย 6 - 7 ปี จำนวน 24 เรื่อง และสำหรับเด็กวัย 8 - 9 ปี จำนวน 56 เรื่อง ส่วนใหญ่มีเนื้อหาในระดับปานกลาง รูปแบบอยู่ในระดับดีทุกเรื่อง การใช้ภาษาอยู่ในระดับดี จะพบว่าหนังสือสำหรับเด็กวัย 8 - 9 ปี พบว่าเนื้อหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง รูปแบบอยู่ในระดับดีและการใช้ภาษา

อยู่ในระดับดี เมื่อนำผลการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบกับความคิดเห็นของเด็กที่มีต่อหนังสือที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เด็กมีความคิดสอดคล้องกับผู้วิจัยทุกเรื่อง

วิจิตร สุกกร (วิจิตร สุกกร 2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาหาประเภทของคุณธรรมที่ปรากฏอยู่ในหนังสืออ่านสำหรับเด็ก ประเภทนิทานชาวบ้าน วรรณกรรมปัจจุบัน และวรรณกรรมประเภทร้อยกรองควาย เพื่อที่จะทราบว่าคุณธรรมเหล่านั้นขึ้นกับประเภทของหนังสือหรือไม่ โดยการวิเคราะห์จากค่าของความถี่ของคุณธรรมที่ปรากฏในหนังสือที่นำมาใช้วิเคราะห์ จำนวน 103 เล่ม เป็นหนังสือเฉพาะที่พิมพ์เป็นภาษาไทย มีสำนักพิมพ์ในกรุงเทพมหานคร ที่พิมพ์ในปี พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2522 หนังสือเหล่านี้แบ่งเป็น 3 ประเภท คือนิทานชาวบ้าน 38 เล่ม วรรณกรรมปัจจุบัน 40 เล่ม และวรรณกรรมประเภทร้อยกรอง 25 เล่ม ผลจากการวิเคราะห์ปรากฏว่า คุณธรรมในด้านมารยาทและนิสัยส่วนบุคคล ความเมตตากรุณา และหลักธรรมในการอยู่ร่วมกัน เป็นคุณธรรมที่ปรากฏอยู่ในหนังสือทั้ง 3 ประเภท มากที่สุด หนังสือประเภทนิทานชาวบ้านและวรรณกรรมประเภทร้อยกรอง มีคุณธรรมในด้านความเมตตากรุณาปรากฏมากที่สุด คุณธรรมที่ปรากฏน้อยที่สุดในหนังสือทั้ง 3 ประเภท คือ คุณธรรมในด้านความละเอียด และเกรงกลัวต่อการทำชั่ว คุณธรรมด้านความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ในการวิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กครั้งนี้ พบว่าคุณธรรมแต่ละด้านที่ปรากฏในหนังสือแต่ละประเภทขึ้นอยู่กับประเภทของหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

สุประภา ศรีทอง (สุประภา ศรีทอง 2527 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิเคราะห์หนังสือภาพ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาของหนังสือภาพและกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 และให้ค่าระดับคะแนนความสอดคล้องของเนื้อหาหนังสือภาพกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ผลการวิเคราะห์พบว่าหนังสือภาพ 146 ชื่อเรื่อง มีเนื้อหาสอดคล้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 แต่อยู่ในระดับน้อยที่สุดเป็นส่วนใหญ่ เมื่อนำมาจัดอันดับพบว่าหน่วยที่มีจำนวนหนังสือภาพที่มีเนื้อหาสอดคล้องมากกว่าหน่วยอื่นคือหน่วยสิ่งมีชีวิต หน่วยชีวิตในบ้าน หน่วยสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยการทำมาหากิน หน่วยจักรวาลและองค์การ และ

หน่วยชาติไทย ตามลำดับ หน่วยที่ไม่มีหนังสือภาพที่ไค้ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับที่นำมาจัดอันดับความสอดคล้องไค้เลย คือ หน่วยการพามาหากิน ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และหน่วยข่าวเหตุการณ์ และวันสำคัญ ของชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 จากข้อมูลชี้ให้เห็นว่าหนังสือภาพที่นำมาทาการวิเคราะห์มีเนื้อหาสอดคล้องกับกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเพียงเล็กน้อย เพราะเนื้อหาในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีขอบเขตกว้าง แต่หนังสือภาพส่วนใหญ่เสนอสาระเพียงประเด็นเดียว

รัตนา ชื่นเจริญ (รัตนา ชื่นเจริญ 2528 : บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาหนังสือภาพกับแผนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย แขนงจริยศึกษา โดยศึกษากับหนังสือภาพที่ได้รับการคัดเลือกแล้วของโครงการห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 480 รายการ ผลการวิเคราะห์ว่าหนังสือภาพที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับหัวข้อจริยธรรม จำนวน 25 หัวข้อ โดยพบว่าสอดคล้องกับ "ความเมตตา" มากที่สุด อันดับรองลงมาคือ "เราอยู่ร่วมกัน" และ "เหตุผลช่วยคนเพียงธรรม" ตามลำดับ ส่วนหัวข้อจริยธรรมที่มีเนื้อหาสอดคล้องน้อยที่สุด มีสองหัวข้อ คือ "การทำให้สงบ มีสมาธิ" และ "การไม่ลองและเสพสิ่งเสพติด"

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือภาพ พบว่า หนังสือเด็กที่พิมพ์ในประเทศไทยนั้นปีภาพเป็นลักษณะเด่น ภาษาก็อยู่ในระดับที่ มีคุณธรรม และจริยธรรมสอดแทรกอยู่ในหนังสือภาพและสอดคล้องกับการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ แขนงจริยศึกษา และหนังสือภาพที่สอดแทรกจริยธรรมเหล่านี้ สามารถนำไปพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนได้

จากเอกสารและงานวิจัยด้านการพัฒนาจริยธรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม และหนังสือภาพแล้ว แสดงให้เห็นว่า การให้ตัวแบบหรือตัวละครที่ดีนั้นสามารถปลูกฝังและพัฒนาจริยธรรมของเยาวชนให้สูงขึ้นได้ ตัวแบบหรือตัวละครเหล่านั้นจะปรากฏอยู่ในสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยู โทรทัศน์ หนังสือ หนังสือภาพ ภาพ ซึ่งเด็กพบเห็นอยู่ทุกวัน สามารถโน้มน้าวให้เด็กสร้างพฤติกรรมตามที่เห็นได้เพราะเด็กเรียนรู้จากการเลียนแบบ ผู้วิจัยจึงเลือกเอาการใช้หนังสือภาพสำหรับเด็กซึ่งเป็นหนังสือที่มีสีสันสวยงามชวนสนใจ ภาษาสละสลวย โดยเปรียบเทียบการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครในหนังสือภาพในทางบวกและทางลบ จะมีผลต่อการพัฒนาการทางจริยธรรมของเยาวชนแตกต่างกันหรือไม่เพียงใด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการทดลอง

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อนุกุล) เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 440 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราษฎร์อนุกุล) เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 105 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร 440 คน จากห้องเรียน 11 ห้องเรียน สุ่มอย่างง่ายเป็น 3 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 35 คน
2. จับสลาก 3 ห้องเรียน ที่สุ่มมาเพื่อแบ่ง เป็นกลุ่มที่ได้รับการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก กลุ่มที่ได้รับการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบ และกลุ่มที่ไม่ได้รับการอ่านหนังสือภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้

1. แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ด้านความเมตตา กรุณา ตามหลักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก ซึ่งมี 6 ชั้น แต่ใช้ในการสร้างแบบทดสอบนี้เพียง 4 ชั้น คือ ชั้นที่ 1 - 4 เท่านั้น เพราะนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จะมีพัฒนาการการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมถึงระดับ 4 เป็นส่วนใหญ่ แบบทดสอบเป็นข้อคำถาม 30 ข้อ ในแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือก 4 ข้อย่อย

ตัวอย่างแบบทดสอบ

- (๐) ขณะที่หนูไปโรงเรียน หนูพบแมวถูกรถชนบาดเจ็บอยู่ หนูช่วย หรือ ไม่ช่วยแมวตัวนั้น เพราะ
- ถ้าช่วยก็จะไปโรงเรียนสายถูกทาโทษ
 - หนูช่วยเพราะใคร เห็นก็จะไ้ชมเชยหนู
 - ไม่ช่วยเพราะเพื่อนที่ผ่านไปมาก็ไม่มีใครช่วยเหมือนกัน
 - ช่วยเพราะเป็นหน้าที่ของนักเรียนที่ควรช่วยเหลือผู้อื่น

เกณฑ์การให้คะแนน ถ้าตอบตรงขั้นที่ 1 ให้คะแนน 1 คะแนน
 ขั้นที่ 2 ให้คะแนน 2 คะแนน
 ขั้นที่ 3 ให้คะแนน 3 คะแนน
 ขั้นที่ 4 ให้คะแนน 4 คะแนน

2. หนังสือภาพจำนวน 30 เล่ม เป็นการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอก ในทางบวก 15 เล่ม ทางลบ 15 เล่ม โดยคัดเลือกจากรายชื่อหนังสือภาพจำนวน 50 รายชื่อ ซึ่ง รศ.นา ชุณเจริญ วิเคราะห์ไว้ว่ามีเนื้อหาสอดคล้องกับความเมตตากรุณา (รศ.นา ชุณเจริญ 2528 : 88 - 90)

การสร้างเกณฑ์ในการพิจารณาแบ่งหนังสือภาพเป็นทางบวกและลบ

แบนดูรา และวอลเตอร์ (Bandura and Walters. 1963 : 49 - 50)

กล่าวไว้ว่า การเสนอตัวแบบหรือตัวละครนั้น สามารถทำได้ทั้งในทางบวกและทางลบ แต่ต้องขึ้นกับปทัสฐาน (Social Norms) และพฤติกรรมที่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบ (ควงเคื่อน พิชุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉนิก 2520 : 3) และจะต้องสอดคล้องกับหลักสูตรวิชากลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยแขนงจริยศึกษา ด้านความเมตตา กรุณา ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะให้นักเรียนเรียนรู้ คือ การไม่ประทุษร้าย ต่อชีวิตและร่างกายของคนและสัตว์ ไม่หาความเกือกร้อนหรือทำอันตรายแก่มนุษย์และสัตว์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม การเบียดเบียนจองเวรคิดแค้นต่อกันเป็นบาป และมีจุดประสงค์ที่จะให้นักเรียนเป็นคนมีเมตตากรุณา คือ เห็นใจในความทุกข์ทรมานของผู้อื่น ช่วยเหลือ

สัตว์และมนุษย์ให้พ้นจากความทุกข์ทรมานตามกาละเทศะ ซึ่งจุดประสงค์เหล่านี้ตรงกับปทัสฐานของสังคมไทย คือ

1. หลักธรรมในพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับความเมตตากรุณา คือ หลักเบญจศีลข้อที่ 1 เว้นจากการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต หลักเบญจธรรมข้อที่ 1 คือ มีเมตตากรุณา (วินัย รังสินันท์ และคนอื่น ๆ 2521 : 39)

2. หลักกฎหมายในประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะที่ 10 และ 11 ว่าด้วยความผิดต่อชีวิตและเสรีภาพ (นคร พจนวรรณ 2526 : 96 - 102)

3. จริยธรรมด้านความเมตตากรุณา ซึ่งเป็นจริยธรรม 1 ใน 30 ประการ ที่กระทรวงศึกษาธิการ มุ่งส่งเสริม (กระทรวงศึกษาธิการ 2521 : 280 - 282)

จากการศึกษาเอกสารและหลักการดังกล่าว จึงสรุปเป็นลักษณะพฤติกรรมในเชิงบวกและเชิงลบ เพื่อเป็นเกณฑ์พิจารณาพฤติกรรมของตัวละครเอกในหนังสือภาพได้ดังต่อไปนี้

พฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก	พฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบ
1. ไม่ทำร้ายมนุษย์และสัตว์หรือผู้ที่อ่อนแอกว่า 2. ไม่ฆ่าหรือทำให้ตายต่อชีวิตมนุษย์และสัตว์ 3. ไม่ให้อภัยแก่ผู้ที่ทำให้เคืองครุ่น 4. บริจาคสิ่งของให้ผู้อื่นบ้างตามสมควร 5. เสียสละความสุขส่วนตัวให้ผู้อื่น 6. ช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า 7. ช่วยเหลือมนุษย์และสัตว์ให้พ้นจากความทุกข์ทรมาน 8. ไม่กักขังหรือทำลายอิสระภาพของคนและสัตว์ 9. ไม่วางแผนทำร้ายผู้อื่น 10. ไม่กระทำในสิ่งที่จะนำความเคืองครุ่นหรืออันตรายแก่ผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม	1. ทำร้ายมนุษย์และสัตว์หรือผู้ที่อ่อนแอกว่า 2. ฆ่าหรือทำให้ตายต่อชีวิตมนุษย์และสัตว์ 3. ไม่ให้อภัยแก่ผู้ที่ทำให้เคืองครุ่น 4. ไม่บริจาคสิ่งของให้ผู้อื่น 5. เสียสละความสุขส่วนตัวให้ผู้อื่นไม่ได้ 6. ไม่ช่วยเหลือบุคคลที่อ่อนแอกว่า 7. ไม่ช่วยเหลือนมนุษย์และสัตว์ให้พ้นจากความทุกข์ทรมาน 8. กักขังหรือทำลายอิสระภาพของคนและสัตว์ 9. วางแผนทำร้ายผู้อื่น 10. กระทำในสิ่งที่จะนำความเคืองครุ่น หรืออันตรายแก่ผู้อื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม

การแบ่งหนังสือออกเป็นทางบวกและทางลบ

ผู้วิจัยนำเกณฑ์ที่สร้างขึ้นมาพิจารณากับหนังสือ 50 รายชื่อ ซึ่ง รัตนา ชื่นเจริญ วิเคราะห์ไว้ว่า มีเนื้อหาสอดคล้องกับความเมตตากรุณา (รัตนา ชื่นเจริญ 2528 : 88 - 91) โดยการอ่านอย่างละเอียดทีละเรื่อง ถ้าตัวละครในหนังสือแต่ละเรื่องนั้น ๆ แสดงพฤติกรรมตรงกับตัวอยุ่ใดในเชิงบวก หรือเชิงลบ ก็จะเก็บเป็นความถี่ไว้ทุกครั้ง เมื่ออ่านจบก็จะรวบรวมความถี่ของพฤติกรรมแต่ละด้านไว้ หากพฤติกรรมด้านใดมากกว่าอีกด้านหนึ่งเป็น 3 เท่า ก็จะจัดหนังสือเล่มนั้นอยู่ในกลุ่มพฤติกรรมของตัวละคร เอกลักษณ์ในค่านิยมที่มากกว่านั้น

ตัวอย่าง การเสนอพฤติกรรมของตัวละครที่เป็นไปในทางบวก

บุษบง โควินท์ เจ้าชายน้อย ภาพประกอบโดย ปฐม พรวิมล ไทยวัฒนาพานิช 2527, ไม่มีเลขหน้า

-เจ้าชายน้อยเข้าไปล่าสัตว์กับพระบิดาและอำมาตย์ พระบิดาและอำมาตย์ยิงสัตว์ได้มากมาย แต่เจ้าชายน้อยล่าสัตว์ไม่ได้เลย เนื่องจากเกิดความสงสาร พระบิดาทรงกริ้วและสั่งให้เจ้าชายน้อยยิงสัตว์มาให้ทอดพระเนตร เจ้าชายจึงถือปืนเข้าไปล่า พบกวางหัวน้ำลูกช้าง หมี ก็สงสารยิงไม่ได้อีกเช่นเคย ต่อมาเจ้าชายไปพบชายชรา เจ้าชายประหลาดใจและมาถามชายชรา ส่วนเจ้าชายเดินจนเหนื่อยและเป็นลม นกเห็นเข้าจึงเอาน้ำมาประพรม ครั้นเจ้าชายฟื้นขึ้นมา ถึงและกวางต่างหาผลไม้มากถวาย และช้างก็พาเจ้าชายมาส่งที่เมืองของพระองค์ พระบิดาของเจ้าชายทำเป็นล้นเกล้าตนเองจึงสำนึกถึงเวรกรรม และได้ฟังเรื่องราวต่าง ๆ ของโอรส พระองค์จึงชมเจ้าชายว่าเป็นคนที่มีเมตตาธรรม

ตัวอย่าง การเสนอพฤติกรรมของตัวละครที่เป็นไปในทางลบ

วิภาพันธ์ สุขวรรณ การเล่นของยักษ์ ภาพประกอบโดย ประคอง ภูครองทุ่ง ศึกษาพร 2526, 24 หน้า

แกละกับเปี้ย ชอบรังแกสัตว์โดยจับสัตว์มาท่อน้ำ ลุงชมได้กล่าวตักเตือนเด็กทั้งสอง เรื่องการหาบาป ทั้งแกละและเปี้ยไม่เชื่อฟัง เมื่อเล่นจนเหนื่อยก็หลับไปและฝันว่าพวกตน

ได้พบยักษ์ เขาพยายามวิ่งหนีแต่ไม่สำเร็จ ยักษ์จับหัวเด็กทั้งสองมาชนกัน และเอากิ่งไม้ แยกกัน เด็กทั้งสองเจ็บและกลัวมาก เมื่อสะอึกตื่นขึ้นมาเด็กทั้งสองจึงเล่าสู่กันฟัง และสัญญาว่าจะไม่รังแกสัตว์อีก

การวิเคราะห์แบบทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

1. นำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 39 ข้อ ไปทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางจิตวิทยา แคว้นมาแก้ไขให้สมบูรณ์ตามเนื้อหาด้านจริยธรรม

2. นำแบบทดสอบดังกล่าวไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสามเสนนอก (ประชารามราษฎร์อนุกุล) จำนวน 100 คน ที่ไม่ได้อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมากำหนดค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ และหาค่าความเชื่อมั่น ดังนี้

- 2.1 หาค่าอำนาจจำแนก นำคะแนนมาเรียงลำดับจากคะแนนมากที่สุด ไปน้อยที่สุด แล้วนำมาเพียง 25 เปอร์เซนต์ ของคะแนนสูงสุดและต่ำสุดมาวิเคราะห์โดยใช้ $t - test$ ได้ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ แล้วเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีอำนาจจำแนกสูง คือมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ขึ้นไป จำนวน 30 ข้อ (ค่า t ตั้งแต่ 1.867 - 5.3393) มาเป็นข้อคำถามในแบบทดสอบที่จะใช้จริง (รายละเอียดดูในภาคผนวก)

2.2 หาค่าความเชื่อมั่น นำแบบทดสอบที่ได้ค่าอำนาจจำแนกสูง จำนวน 30 ข้อ ดังกล่าว มากำหนดค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient ของ Cronbach) (Cronbach 1970 : 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .7418

ผู้วิจัยจึงใช้แบบทดสอบจำนวน 30 ข้อดังกล่าว เป็นเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยใช้การวิจัยแบบ Pretest Posttest Control Group Design (ชูศรี วงศ์รัชนี 2528 : 77 - 80)

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
RE	O_1E	X_1	O_2E
RC	O_1C	X_2	O_2C
RD	O_1D	$\sim X$	O_2D

- R แทน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่ม
- O_1 แทน การทดสอบก่อนการทดลอง
- O_2 แทน การทดสอบหลังการทดลอง
- X_1 แทน กลุ่มที่ได้อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอในทางบวก
- X_2 แทน กลุ่มที่ได้อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอในทางลบ
- $\sim X$ แทน กลุ่มที่ไม่ได้รับการเรียนการสอนตามปกติ
- E แทน กลุ่มทดลอง 1
- C แทน กลุ่มทดลอง 2
- D แทน กลุ่มควบคุม

วิธีดำเนินการทดลอง

1. นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียน ห้องเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้วเก็บคะแนนผลการทดสอบของนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างชั้นละ 35 คน
2. ขึ้นทดลองนาหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก ไปให้นักเรียนในชั้นเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 อ่านทั้งห้องในวันจันทร์และวันศุกร์ ระหว่างวันที่ 30 มิถุนายน - 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 ในช่วงเวลาประมาณ 11.00 - 12.00 น. โดยให้อ่านครั้งละ 2 เรื่อง เรื่องละ 10 - 20 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ปรากฏว่านักเรียนในกลุ่มที่ได้รับการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก ได้อ่านหนังสือภาพคนละ 15 เรื่อง

ในแต่ละครั้งที่ให้นักเรียนอ่านหนังสือภาพ เมื่อจบการอ่านแต่ละเรื่องจะมีข้อคำถามง่าย ๆ 3 - 4 ข้อ เพื่อถามนักเรียน คำถามนี้จะถามเพื่อทดสอบว่านักเรียนได้อ่านหนังสือภาพจริงหรือไม่เพียงใด ไม่ได้นำมาเป็นคะแนนในการวัดพัฒนาจริยธรรม

สำหรับกลุ่มทดลองที่ 2 ก็ปฏิบัติแนวเดียวกัน แต่หนังสือภาพที่ใช้นั้นตัวละครเอกมีพฤติกรรมในทางลบ

กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการอ่านหนังสือภาพ

3. การทดสอบครั้งหลัง (Posttest) เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการทดลองแล้ว นำแบบทดสอบเดิมไปทดสอบกับนักเรียนทั้ง 3 ห้องเรียน ที่เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้วนำผลคะแนนของนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างแต่ละห้อง ๆ ละ 35 คน มาหาคำนวนเปรียบเทียบกับคะแนนที่ทดสอบได้ครั้งแรก (Pretest)

4. นำแบบทดสอบทั้งหมดไปตรวจสอบ และให้คะแนนแล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ

1.1 หากอ่านาจากแนกของแบบทดสอบ โดยใช้สูตร (Edwards.

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2}{N_H} + \frac{S_L^2}{N_L}}}$$

เมื่อ t แทน ค่าความแตกต่างระหว่างคะแนนในแต่ละข้อของกลุ่มสูงและต่ำ

N_H, N_L แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่างในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

$\bar{X}_H, \bar{X}_L$ แทน คะแนนเฉลี่ยในแต่ละข้อของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

S_H^2, S_L^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ใช้สูตร (Cronbach. 1970 : 161)

$$\alpha_K = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_{X_i}^2}{S_{X_t}^2} \right]$$

เมื่อ α_K แทน ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ

$S_{X_i}^2$ แทน ความแปรปรวนของแบบทดสอบแต่ละข้อ

$S_{X_t}^2$ แทน ความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งหมด

K แทน จำนวนข้อของแบบทดสอบทั้งหมด

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (Ferguson. 1981 : 49)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

N แทน จำนวนนักเรียน

2.2 หาค่าความแปรปรวน (Variance) ของคะแนน ใช้สูตร (Hines. 1980 : 62)

$$s^2 = \frac{\sum fX^2 - (\sum fX)^2}{N - 1}$$

เมื่อ s^2 แทน ความแปรปรวน
 $\sum fX$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 fX แทน ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียน

3. สถิติสำหรับการวิเคราะห์สมมุติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้ t-test Dependent Group (Slavin. 1984 : 182)

$$t = \frac{\bar{D}}{\sqrt{\frac{s_D^2}{N}}}, \quad df = N - 1$$

เมื่อ $\bar{D}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของคะแนนความแตกต่าง
 s_D^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนความแตกต่าง
 หาได้จากสูตร

$$s_D^2 = \frac{\sum D^2 - \left[\frac{\sum D}{N} \right]^2}{N - 1}$$

$\sum D$ แทน ผลรวมของคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบครั้งแรกและครั้งหลัง
 $\sum D^2$ แทน ผลรวมของคะแนนความแตกต่างระหว่างการทดสอบครั้งแรกและครั้งหลังแต่ละตัวยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนนักเรียน

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยที่เพิ่มขึ้นระหว่างกลุ่ม
ตัวอย่าง โดยใช้ t-test Independent Group (Walpole. 1982 : 311)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{N_1} + \frac{s_2^2}{N_2}}}$$

เมื่อ t แทน ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน คะแนนเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม

s_1^2, s_2^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนในแต่ละกลุ่ม

N_1, N_2 แทน จำนวนนักเรียนในแต่ละกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- N แทน กลุ่มตัวอย่าง
 $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 SD แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 t แทน ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เสนอตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 1 (กลุ่มอ่านทางบวก)
2. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 2 (กลุ่มอ่านทางลบ)
3. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม
4. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2
5. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มควบคุม
6. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม

1. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 1 (กลุ่มที่ได้รับการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก)

ตาราง 2 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 1

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	SD	t
ก่อนการทดลอง	35	68.9143	9.602	2.5807*
หลังการทดลอง	35	84.0000	8.516	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความเมตตาครูพานักเรียนซึ่งอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวกที่ได้จากการทดสอบหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทดสอบก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t_{.01} = 2.58$)

2. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 2 (กลุ่มที่ได้รับการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบ)

ตาราง 3 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 2

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	SD	t
ก่อนการทดลอง	35	64.3143	6.728	-7.14*
หลังการทดลอง	35	76.4571	9.284	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาของนักเรียนซึ่งอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบ ที่ได้จากการทดสอบหลังการทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทดสอบก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t_{.01} = 2.58$)

3. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

ตาราง 4 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	SD	t
ก่อนการทดลอง	35	63.3143	5.635	-1.47
หลังการทดลอง	35	65.7143	6.772	

จากตาราง 4 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนที่ได้รับการเรียนการสอนตามปกติ ที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($t_{.05} = 1.960$)

4. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

ตาราง 5 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	SD	t
กลุ่มทดลองที่ 1	35	84.0000	8.516	3.54*
กลุ่มทดลองที่ 2	35	76.4571	9.284	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนซึ่งอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวกสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนซึ่งอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1 ($t_{.01} = 2.58$)

5. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และ
กลุ่มควบคุม

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 และ
กลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	SD	t
กลุ่มทดลองที่ 1	35	84.0000	8.516	9.94*
กลุ่มควบคุม	35	65.7143	6.772	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทางจริยธรรมด้าน
ความเมตตากรุณาของนักเรียนซึ่งอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอก
ในทางบวกสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนซึ่งไม่ได้อ่านหนังสือภาพ อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ($t_{.01} = 2.58$)

6. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองที่ 2 กับกลุ่มควบคุม

ตาราง 7 การวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างกลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง	N	$\bar{X}$	SD	t
กลุ่มทดลองที่ 2	35	76.4571	9.284	5.53**
กลุ่มควบคุม	35	65.7143	6.772	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 แสดงให้เห็นว่าคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาของนักเรียนซึ่งอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนซึ่งไม่ได้อ่านหนังสือภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ($t_{.01} = 2.58$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาของนักเรียนจากการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวกและทางลบดังต่อไปนี้

1. นักเรียนที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก มีการพัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตาสูงกว่านักเรียนที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบหรือไม่
2. นักเรียนที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก มีการพัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตาสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้อ่านหนังสือภาพหรือไม่
3. นักเรียนที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบ มีการพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณาสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้อ่านหนังสือภาพหรือไม่

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราชวชิรอนุกุล) เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 440 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2529 โรงเรียนสามเสนนอก (ประชาราชวชิรอนุกุล) เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร จำนวน 105 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยปรีรายละเอียดดังนี้

1. ประชากร 440 คน จากห้องเรียน 11 ห้อง สุ่มอย่างง่ายเป็น 3 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 35 คน

2. จับสลาก 3 ห้องเรียนที่สุ่มมาเพื่อแบ่งเป็น กลุ่มที่ได้รับการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก กลุ่มที่ได้รับการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบ และกลุ่มที่ไม่ได้รับการอ่านหนังสือภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

1. แบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อทดสอบการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาตามหลักการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก แบบทดสอบเป็นข้อคำถาม 30 ข้อ

2. หนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก 15 เล่ม ทางลบ 15 เล่ม โดยคัดเลือกจากรายชื่อหนังสือภาพจำนวน 50 รายชื่อ ซึ่ง รศ.นา ชุณเจริญ วิเคราะห์ไว้ว่ามีเนื้อหาสอดคล้องกับความเมตตาตาม

วิธีดำเนินการทดลอง

1. นำแบบทดสอบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาตามหลักการทดสอบกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมที่เลือกไว้แล้ว

2. ดำเนินการทดลอง โดยให้กลุ่มทดลองที่ 1 อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก จำนวน 15 เรื่อง กลุ่มทดลองที่ 2 อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบ จำนวน 15 เรื่อง โดยให้อ่านครั้งละ 2 เรื่อง เรื่องละ 10 - 20 นาที เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการอ่านหนังสือภาพ ช่วงเวลาที่ทดลองอยู่ระหว่างวันที่ 30 มิถุนายน - 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2529

3. นำแบบทดสอบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตาตามหลักการไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม อีกครั้งหนึ่งหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองแล้ว

4. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการทดลอง เมื่อนาคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่มมาวิเคราะห์ ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อนำ ผลจากการทดสอบหลังการทดลองมาวิเคราะห์ ปรากฏว่า

1. คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละคร เอก ในทางบวก สูงกว่ากลุ่มที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละคร เอกในทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

2. คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละคร เอก ในทางบวก สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

3. คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของ ตัวละคร เอกในทางลบสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้อ่านหนังสือภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

อภิปรายผล

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ในการทดสอบครั้งแรกแล้วพบว่าคะแนนเฉลี่ย ของกลุ่มที่อ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละคร เอกในทางบวก กลุ่มที่อ่าน หนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละคร เอกในทางลบ และกลุ่มที่ไม่ได้อ่านหนังสือภาพ มาวิเคราะห์ ปรากฏว่ากลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม มีคะแนนเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองได้ทำการทดสอบอีกครั้งหนึ่ง แล้วพบว่าคะแนนเฉลี่ย ของทั้ง 3 กลุ่ม มาวิเคราะห์ ปรากฏผลดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละคร เอก ในทางบวกมีพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความเมตตาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการอ่าน หนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละคร เอกในทางลบ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 เพราะนักเรียนสามารถเลียนแบบหรือเกิดพฤติกรรมคล้ายตามตัวละครซึ่งเปรียบเหมือน ตัวแบบและยอมรับว่าการกระทำของตัวละครที่มีพฤติกรรมในทางบวกนั้น เป็นสิ่งที่ยั่งยืนและ ควรกระทำตาม (ดวงเคื่อน พันธุมนาวัน และ เพ็ญแข ประจันปัจจุบัน 2520 : 8)

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร ซึ่งได้ศึกษาพฤติกรรมคล้ายตามของนักเรียนหญิง ปรากฏว่าผู้ถูกทดลองจะคล้ายตามมากที่สุด เมื่อผู้ชำนาญการชักจูงไปในทางที่สอดคล้องกับสังคมและคล้ายตามน้อยเมื่อผู้ชำนาญการชักจูงให้กระทำชดกับสังคม (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร 2518 : บทคัดย่อ) และตรงกับงานวิจัยของทูเรียล (Turiel. 1966 : 611 - 618) วัตถุประสงค์จริยธรรมของเด็กวัยรุ่น แล้วให้เด็กแสดงเป็นบุคคลที่มีปัญหา ไปขอคำแนะนำจากเพื่อน 2 คน เพื่อน 2 คนจะแนะนำเด็กไปคนละทาง กลุ่มหนึ่งจะได้รับคำแนะนำให้ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่สูงกว่าระดับจริยธรรมของตน อีกกลุ่มหนึ่งจะได้รับคำแนะนำให้ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมที่ต่ำกว่าระดับจริยธรรมของตน และอีกกลุ่มไม่ได้รับประสบการณ์ดังกล่าวเลย หลังจากนั้น 1 สัปดาห์ เด็กทุกคนจะถูกวัดระดับจริยธรรมอีกครั้งหนึ่ง ปรากฏว่าเด็กกลุ่มที่ได้รับคำแนะนำประเภทที่ใช้เหตุผลสูงกว่าระดับจริยธรรมของตนหนึ่งขั้นนั้น มีพัฒนาการทางจริยธรรมมากที่สุด และเป็นพัฒนาการที่สามารถไปแก้ปัญหาลื่น ๆ ได้ด้วย

2. เด็กเรียนที่ได้รับการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก มีพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความเมตตาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้จากการเรียนการสอนตามปกติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 เพราะการเลียนแบบเป็นบ่อเกิดของการยอมรับลักษณะที่ดีและไม่ดีจากบุคคลอื่นได้ง่าย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจวบจันติก 2520 : 11) และตรงกับงานวิจัยของ สมเดช ลีแสง (สมเดช ลีแสง 2528 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาว่าการใช้นิทานที่มีตัวละครเป็นตัวแทนนั้น สามารถพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้สูงขึ้นได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศที่มีผู้ทดลองใช้หนังสือที่มีตัวละครและเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการยอมรับตนเองไปพัฒนาเด็กนักเรียนระดับ 5 ให้มีการยอมรับตนเองเพิ่มขึ้น (Ponder. 1969 : 2900 A) แมคคอลลอสกี ได้ทดลองใช้วรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับจริยธรรมและความคิดสร้างสรรค์ไปใช้กับนักเรียนจำนวน 73 คน ผลปรากฏว่า สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมด้านจริยธรรมและเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้ (McClosky. 1971 : 5202 A)

3. นักเรียนที่ได้รับการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบ มีพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความเมตตาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้จากการเรียนการสอนตามปกติ เพราะเมื่อบุคคลเห็นตัวแบบแล้วบุคคลจะกระทำพฤติกรรมตามตัวแบบหรือไม่ขึ้นอยู่กับสาเหตุหลายประการ ที่สำคัญคือลักษณะของตัวแบบหรือตัวละครนั้นมีลักษณะจูงใจน่าเลียนแบบเพียงใด และผลที่เกิดกับตัวแบบหรือตัวละครนั้นด้วย (ดวงเคื่อน พันธุมนาวัน และ เพ็ญแข ประจันปัจจุบัน 2520 : 55) อนึ่ง หนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบที่ให้นักเรียนอ่านในการทดลองนั้น ตอนท้ายหรือในการดำเนินเรื่องจะแสดงให้เห็นผลหรือโทษของการกระทำพฤติกรรมในทางลบ ซึ่งตรงกับคำกล่าวของ ฟรีแมน กล่าวว่า แม้ว่าการเลียนแบบจะเกิดขึ้นได้จริงด้วยอิทธิพลของการเลียนแบบที่มีอยู่ในตัวบุคคล แต่ก็จะไม่เกิดอย่างไม่มีเหตุผลเป็นอันขาด เพราะการเลียนแบบจะกระทำต่อเมื่อมีความหมายสอดคล้องกับความปรารถนาของเราเองด้วย (เคโซ สวานานท์ 2519 : 277 อ้างอิงมาจาก Freeman n.d.) ส่วนการที่ตัวแบบกระทำพฤติกรรมอย่างหนึ่งแล้วถูกลงโทษ ผู้สังเกตย่อมไม่ยากให้ประสบการณ์นั้นเกิดขึ้นกับตน จึงคาดเว้นไม่เลียนแบบการกระทำนั้นได้

จากผลการวิจัยดังกล่าว พอสรุปได้ว่า นักเรียนมีพัฒนาการทางจริยธรรม ด้านความเมตตาสูงขึ้นเมื่อได้รับการอ่านหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวกและทางลบ และหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวกทำให้เกิดการพัฒนาการทางจริยธรรมด้านความเมตตาสูงกว่าหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางลบ

แสดงว่าการใช้หนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครทั้งทางบวกและทางลบสามารถพัฒนาจริยธรรมด้านความเมตตาของนักเรียนอายุ 9 - 10 ปี ได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับบรรณารักษ์

1.1 จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการใช้หนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละคร เอกทั้งในทางบวกและทางลบ สามารถพัฒนาจริยธรรม ค่านิยม เมตตา กรุณา ได้ จึงควรส่งเสริมให้มีการจัดซื้อจัดหาหนังสือภาพเข้าห้องสมุดและควรจัดหาหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละคร เอกในทางบวก เพราะมีแนวโน้มในการพัฒนาจริยธรรมได้สูงกว่าทางลบ

1.2 บรรณารักษ์ควรทำรายชื่อบรรณนิทัศน์ของหนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละคร เอกในทางบวกและลบ เพื่อเสนอแนะอาจารย์ผู้สอนจริยศึกษา เพื่อประกอบการเรียนการสอนวิชาจริยศึกษา

1.3 บรรณารักษ์ควรคัดแปลงหนังสือภาพเป็นละครหุ่นหรือเล่าเป็นนิทานเพื่อเร้าใจให้เด็ก ๆ สนใจติดตามอ่านเอง หรือเล่นละครหุ่นในวาระและโอกาสต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับอาจารย์ผู้สอนจริยศึกษา

อาจารย์ผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ควรศึกษาว่าหนังสือภาพที่มีจำหน่ายในตลาดหนังสือว่าเล่มใดมีเนื้อหาสอดคล้องกับจริยธรรมที่หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการมุ่งส่งเสริมเหมาะกับการสอนโดยเฉพาะแขนงจริยศึกษา และควรร่วมมือกับบรรณารักษ์ในการคัดเลือกหนังสือภาพเข้าห้องสมุด

3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมต่างกันว่า การใช้หนังสือภาพสามารถพัฒนาจริยธรรม ค่านิยม เมตตา กรุณา ได้ต่างกันหรือไม่

3.2 ควรมีการติดตามผลระยะยาวหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้วว่า จริยธรรมของนักเรียนที่พัฒนาแล้วจะยังคงฝังอยู่ในจิตใจของเขามากน้อยเพียงใด หรือเป็นระยะเวลานานเท่าใด

3.3 ควรมีการศึกษาว่าฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาจริยธรรมของนักเรียนหรือไม่มากน้อยเพียงใด

3.4 ควรมีการศึกษาว่าสติปัญญา ความสามารถในการอ่านของนักเรียนจะมีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมในเด็กหรือไม่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรรณิการ์ นาคอยู่ การวิเคราะห์หนังสือสำหรับเด็กวัย 6 - 7 ปี ที่พิมพ์ในประเทศไทย
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 - 2522 ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2523, 90 หน้า อักส่าเนา

กรรณิการ์ สิทธิศักดิ์ อิทธิพลของตัวแบบและการเสริมแรงที่มีต่อพฤติกรรมการเลียนแบบ
ของเด็กประถมต้น ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2522, 56 หน้า อักส่าเนา

การศาสนา, กรม คู่มือจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - 4 โรงพิมพ์การศาสนา 2521,
141 หน้า

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ การทำหนังสือสำหรับเด็ก วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา 2527,
271 หน้า

ชูศรี วงศ์รัตน์ เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย โรงพิมพ์เจริญผล 2525, 252 หน้า

ณรงค์--ทองปาน การสร้างหนังสือสำหรับเด็ก หนวยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู
2526, 173 หน้า

ดวงเดือน พันธุมนาวิน การพัฒนาจริยธรรม สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 84 หน้า อักส่าเนา

จริยธรรมในสังคมไทยในทัศนะของนักพฤติกรรมศาสตร์ : เอกสารประกอบ
คำบรรยายเรื่องจริยธรรมในสังคมไทย สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2522, 28 หน้า

ดวงเดือน พันธุมนาวิน และ เพ็ญแข ประจันปัจฉินึก จริยธรรมของเยาวชนไทย :
รายงานการวิจัยฉบับที่ 21 สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2520, 339 หน้า

เคโซ สนวนานนท์ จิตวิทยาสังคม โอเคียนสโตร์, 233 หน้า

นคร พจนรพงษ์ ประมวลกฎหมายอาญาแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2526 พ.ร.บ. วิธีดำเนินการ
ควบคุมความประพฤติ 2522 นครหลวง 2526, 136 หน้า

นิรมล กิติวิบูลย์ "การพัฒนาเยาวชนจากนโยบายถึงการปฏิบัติสู่สภาพปัญหา" วารสาร
การศึกษาแห่งชาติ 17 : 3 - 20 ธันวาคม - มกราคม 2526

ประเสริฐศรี เอื้อนครินทร์ การทดลองใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อพัฒนาจริยธรรมด้าน
ความซื่อสัตย์ ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2524,
71 หน้า อัดสำเนา

ภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย, สมาคม รายงานการสัมมนาเรื่องการจัดหาหนังสือ
สำหรับเด็ก 2521, 281 หน้า

ระวี ภาวิไล "จริยธรรมในสังคมไทย" วารสารการศึกษาแห่งชาติ 5 : 2 มิถุนายน -
กรกฎาคม 2522

รัชณี ศรีไพรวรรณ "การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก" ประชาศึกษา 9 : 528 - 540
เมษายน 2508

รัตน ชื่นเจริญ การวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหาหนังสือภาพกับแผนการสอน
กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ขนงจริยศึกษา ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2528, 224 หน้า อัดสำเนา

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา โรงพิมพ์ทวีกิจการพิมพ์
2524, 285 หน้า

วิจิตร สุกากร วิเคราะห์หนังสืออ่านสำหรับเด็กในค่านคุณธรรมเฉพาะที่พิมพ์เป็นภาษาไทย
ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 141 หน้า
อัดสำเนา

วินัย รังสินันท์ และคนอื่น ๆ แบบฝึกหัดศีลธรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 วัฒนาพานิช
2521, 73 หน้า

ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร ผลของแรงจูงใจไปสู่สัมฤทธิ์และอิทธิพลของกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรม
คล้อยตาม ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2518,
81 หน้า อัดสำเนา

ศึกษาธิการ, กระทรวง หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 โรงพิมพ์คุรุสภา 2521,
426 หน้า

ศึกษาธิการ, กระทรวง คณะกรรมการบัญญัติศัพท์วิชาบรรณารักษศาสตร์ ศัพท์บัญญัติ
วิชาบรรณารักษศาสตร์ 2508, 180 หน้า

สมเดช ลีแสง การทดลองสอนการยกระดับเหตุผลเชิงจริยธรรมของนักเรียน ชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6 ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526,
111 หน้า อักส่าเนา

สมศักดิ์ ศรีมาโนชน์ การเขียนหนังสือสำหรับเด็ก โอเคียนสโตร์ 2523, 168 หน้า
สุโขทัยธรรมมาชิราช, มหาวิทยาลัย การสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย หน่วยที่ 1 - 7
2526, 447 หน้า

สุเชษฐ มาเหรัมย์ อิทธิพลของการเป็นแบบอย่างต่อการพัฒนาจริยธรรมของเยาวชน
ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2521, 262 หน้า
อักส่าเนา

สุนีย์ ชินศักดิ์ชัย การทดลองใช้หุ่นเชิดมือเป็นแบบเพื่อพัฒนาจริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อ
ของเด็กชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2525, 61 หน้า อักส่าเนา

สุประภา ศรีทอง การวิเคราะห์ความสอดคล้องทางค่านี้อาระหว่างภาพและ
กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ตามหลักสูตรประถม
ศึกษา พุทธศักราช 2521 ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2527, 180 หน้า อักส่าเนา

สุพัตรา สุภาพ ปัญหาสังคมไทย ไทยวัฒนาพานิช 2515, 177 หน้า

หทัย ตันหยง การผลิตหนังสือสำหรับเด็ก พินุกโลก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พินุกโลก 2525, 523 หน้า

อนันต์ ศรีโสภณ สถิติเบื้องต้น ไทยวัฒนาพานิช 2525, 436 หน้า

- Bandura, A. Social Learning Theory. New Jersey, Prentice - Hall, 1977. 329 p.
- Bandura, A. and Richard H. Walter. Social Learning and Personality Development. New York, Rinehart and Winston, 1963. 329 p.
- Cronbach, Lee Joseph. Essentials of Psychological Testing. 3rd.ed. New York, Harper, 1970. 752 p.
- Dorr, D. and S. Fay. "Relative Power of Symbolic Adult and Pur Model in the Modification of Children's Moral Choice Behavior," Journal of Personality and Social Psychology. 29 : 341, March, 1974.
- Ferguson, George A. Statistic Analysis in Psychology and Education. 5th.ed., Auckland, McGraw - Hill, 1981. 549 p.
- Grinder, R.E. "New Techniques for Research in Children's Temptation Behavior," Child Development. 32 : 697 - 688, December, 1961
- _____. "Parental Childrening Practices Conscience, and Resistance to Temptation of Sixth - Grade Children," Child Development. 33 : 803 - 826, December, 1962.
- Hines, William W. and Douglas G. Montgomery. Probability and Statistics in Engineering and Management Science. 2nd.ed., New York, John Wiley & Sons, 1980. 634 p.
- Huck, Chalotte S. Children's Literature in Elementary School. 3rd.ed., New York, Rinehart and Winston, 1976. 816. 815 p.
- Kohlberg, L. Moral Development and Behavior. New York, Rinehart and Winston, 1976. 495 p.
- McClasky, Harris Clard. "Bibliotherapy with Emotionally Disturbed Patients : an Experimental Study," Dissertation Abstracts. 31 : 5202 A, April, 1971.
- Midlarsky, F.G., J.H. Bryan and P. Prickman. "Adversive Approval: Intention Effects of Modelings and Reinforcement on Altruistic Behavior," Child Development. 44 : 321 - 325, June, 1973.
- Ponder, Verginio Breoztals. "An Investigation of Effects of Bibliotherapy and Teachers Self - Others Acceptance on Pupils Self - Acceptance and Reading Achievement Scores," Dissertation Abstracts. 29 : 2900 A, March, 1969.

- Shulevitz, Uri. "That's a Picture Book ?," Wilson Library Bulletin.
55 : 99 - 101, October, 1980.
- Slavin, Robert E. Research Methods in Education : a Practice Guide.
New Jersey, Prentice - Hall, 1984. 306 p.
- Turiel, Elliot. "An Experimental Test of the Sequentiality of
Development Stages in the Child & Moral Judgement," Journal
of Personality and Social Psychology. 3 : 611 - 618, June, 1966.
- Walpole, Ronald E. Introduction to Statistic. 3rd.ed., New York,
Macmillan, 1982. 521 p.
-

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

๔

ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดการได้เหตุผล เจริญจริยธรรม
ด้านความเมตตากรุณา

ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบ

ข้อ	กลุ่มสูง		กลุ่มต่ำ		t
	$\bar{X}$	s^2	$\bar{X}$	s^2	
1	3.7500	0.4565	2.0833	1.5580	5.7527
2	3.7917	0.1721	2.8750	0.7228	4.7470
3	2.8750	1.5054	2.1250	1.4185	2.1487
4	3.8750	0.1141	2.2650	1.2011	5.3395
5	3.7083	0.4764	2.9583	1.1721	2.8616
6	3.5417	0.7808	2.2917	1.6069	3.9630
7	3.6250	0.5054	2.3750	1.4620	4.3659
8	3.6250	0.5924	2.6667	1.1014	3.6073
9	3.5833	0.5145	2.5417	0.7808	4.4838
10	3.7500	0.2826	3.2083	0.8678	2.4741
11	3.3750	1.0272	2.1667	0.6667	4.5484
12	3.7500	0.3696	3.2500	0.7174	2.3494
13	3.5000	0.6087	2.9167	1.7319	1.8679
14	3.7083	0.5634	2.7083	1.6069	3.3254
15	3.9583	0.0417	3.4583	1.3025	2.1127
16	3.1467	0.3400	2.4167	0.7754	4.6375
17	3.9583	0.0417	3.3750	1.2011	2.5635
18	3.8333	0.2319	2.2917	1.2591	6.1854
19	3.9167	0.0797	2.7500	1.4130	4.6780
20	3.6250	0.5054	2.6667	1.4493	3.2580
21	3.6250	0.4185	2.7917	0.9547	3.8838
22	3.6250	0.3315	3.1667	1.1014	1.8757
23	3.9167	0.1667	3.0000	1.7391	3.2530
24	3.4583	1.0417	2.4167	2.0797	2.8884
25	2.8750	1.0707	1.8933	0.8406	3.6913
26	3.7500	0.4565	2.8333	1.5362	3.1812
27	3.2083	0.4330	2.6667	1.3623	1.9805
28	3.1667	1.3623	1.7500	1.4130	4.1659
29	2.0833	2.8623	1.2083	1.8243	1.9801
30	3.547	1.5634	1.7917	3.3025	3.8865

Reliability = .7418

ภาคผนวก ข.

แบบทดสอบวัดการให้เหตุผลเชิงจริยธรรมด้านความเมตตา กรุณา

แบบทดสอบ

ชื่อ _____ ชั้น _____
 วันที่ _____ โรงเรียน _____

คำแนะนำในการตอบแบบทดสอบ

แบบทดสอบนี้มี 30 ข้อ ในแต่ละข้อจะเป็นเรื่องสั้น ๆ บุคคลในเรื่องจะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้นักเรียนอ่านคำถามซ้ำ ๆ แล้วคิดถึงเหตุผลว่าการที่บุคคลนั้นกระทำการเช่นนั้นเพราะเหตุใด แล้วจึงอ่านคำตอบที่มีให้เลือก 4 ข้อ คาคอบใดที่ตรงกับที่นักเรียนคิดให้ชี้เครื่องหมาย ✓ ลงหน้าคำตอบนั้นเพียงคำตอบเดียว (ถ้าไม่เข้าใจคำแนะนำ หรือ ข้อความใด ให้ถามครูได้)

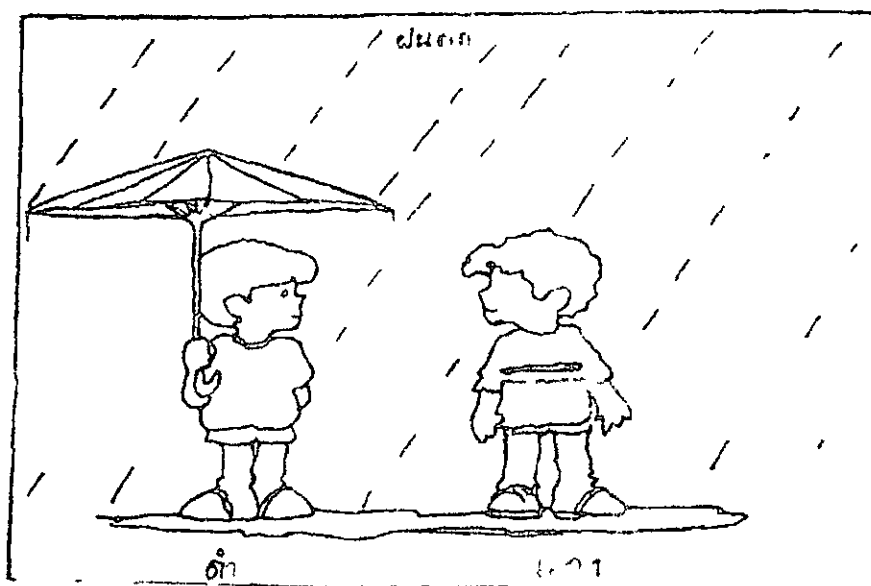
ตัวอย่าง

1. สมเดชไปเที่ยวงานสวนสนุกแห่งหนึ่งกับเพื่อน ๆ และไปพบนักเลงทะเลาะกับคนเก็บบัตรผ่านประตูเข้าชมการแสดงดนตรี ต่อมาสมเดชสังเกตเห็นว่านักเลงคนนั้นเอาระเบิดไปวางไว้ใกล้ ๆ เวทีการแสดง สมเดชบอกให้เพื่อน ๆ รู้ และจะไปแจ้งให้ตำรวจรักษาการณั้ทราบ เธอคิดว่าสมเดชทำเช่นนั้นเพราะอะไร ?
 - ก. บอกตำรวจเพราะถ้าระเบิดขึ้นมาสวมเดชอาจได้รับบาดเจ็บด้วย
 - ข. บอกตำรวจถามหน้าที่ของพลเมืองดี
 - ค. บอกตำรวจเื่อจะได้รับคำชมเชยว่าเป็นเด็กช่างสังเกต
 - ง. บอกเพราะเพื่อน ๆ ลงมติว่าควรไปบอก
2. บ้านของอรุณมีอาหาร ขนมและผลไม้มากมาย วันหนึ่งมีชายชรา ผอม สกปรก เสื้อผ้าขาดวิ่น มาขออาหารที่หน้าบ้าน อรุณนำอาหารและน้ำมาให้ชายชรา เธอคิดว่าอรุณทำเช่นนั้นเพราะอะไร ?
 - ก. กลัวชาวบ้านจะว่าใจร้าย
 - ข. ให้อาหารชายชราเพื่อเพื่อนบ้านจะได้ชมเชย
 - ค. คิดว่าทุกบ้านก็ควรจะให้อาหารและน้ำแก่ชายชราคนนี้
 - ง. อรุณมีหน้าที่ช่วยเพื่อนมนุษย์ที่ตกยากด้วยกัน
3. แคงไปเที่ยวสวนสัตว์กับพ่อแม่และน้อง น้องเอาถุงพลาสติกใส่ผลไม้ให้สัตว์กิน แคงจะเตือนไม่ให้น้องทำเช่นนั้น เธอคิดว่าแคงเตือนน้องเพราะเหตุใด ?
 - ก. ทุกคนที่ไปเที่ยวสวนสัตว์มีหน้าที่รักษาสัตว์ ไม่ใช่ทำให้สัตว์ตาย
 - ข. ไม่มีใครเอาถุงพลาสติกให้สัตว์กิน
 - ค. แม่จะได้ชมว่าแคงรู้ว่าอะไรควรหรือไม่ควร
 - ง. เพราะถ้าเว้าหน้าทีสวนสัตว์เห็นเข้าแคงและน้องจะถูกปรับเสียเงิน

4. โรงพยาบาลประกาศว่า มีคนไข้คนหนึ่งต้องการเลือกโดยด่วน เพราะทางโรงพยาบาลไม่มีเลือดสำรองไว้เลย และนาวินมีเลือดกรุ๊ปเดียวกับคนไข้ นาวินจึงไปบริจาคเลือดตามประกาศนั้น เธอคิดว่านาวินทาเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ก. บริจาคเพราะต่อไปถ้านาวินเกิดอุบัติเหตุหรือต้องการเลือดจะได้ขอให้เขาบริจาคให้นาวินบ้าง
 - ข. บริจาคเพราะถือว่าเป็นหน้าที่ควรช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน
 - ค. บริจาคเพราะคนอื่น ๆ ก็บริจาคกัน
 - ง. บริจาคเพราะจะได้รับการยกย่องชมเชยว่าช่วยชีวิตคนไข้ไว้ได้
5. พร พบขอทานบนสะพานลอย พรมีสตางค์ที่พ่อแม่ไปกินขนมที่โรงเรียน พรแบ่งค่าขนมให้ขอทานครึ่งหนึ่ง เธอคิดว่าพรทำไปเพราะเหตุใด ?
- ก. ใครเห็นจะได้ว่าใจบุญกุศล
 - ข. ให้เพราะในชั้นของขอทานมีสตางค์ที่คนอื่นให้อยู่บ้างแล้ว
 - ค. กลัวคนที่ผ่านไปมาจะว่าพรใจร้าย
 - ง. ครูสอนเสมอว่าควรช่วยเหลือคนจน
6. บานของออกขายอาหารกระป๋องชนิดหนึ่งหมดอายุแล้ว และยังเหลืออีกมาก ออกจึงบอกพ่อแม่ไม่ให้เอาอาหารกระป๋องชนิดนั้นออกขาย เก็บเอาไว้คืนบริษัท เธอคิดว่าออกทำเช่นนั้นเพราะอะไร ?
- ก. ออกทราบมาว่าเป็นพ่อค้าต้องซื้อสต็อกตุน
 - ข. ไม่มีใครที่โหดขายของที่เกินอันตรายเพราะหมดอายุแล้ว
 - ค. เพราะถ้าลูกกรูเขาจะไม่มาซื้อของที่ร้านของออกอีก
 - ง. ถ้าคนซื้อไปแจกตาวจร พ่อแม่ออกจะถูกจับ

7. แม่ให้ปานเลี้ยงน้อง แต่ปานอยากออกไปวิ่งเล่น ถ้าชังน้องไว้ที่บ้านก็ไม่มีใครดูแล ปานจึงเอาจานออกไปควย เธอคิดว่าปานทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- เอาจานไปเพราะปานมีหน้าที่เลี้ยงน้อง
 - เอาจานไปควยแม่จะโทษว่ามีความรักน้อง
 - เอาจานไปควยเพราะที่สนามมีเด็กเล็ก ๆ เท่า ๆ กับน้องหลายคน
 - เอาจานไปควยถ้าชังน้องไว้ที่บ้านอาจถูกแค้น
8. วันหยุดพักผ่อน ลูกก็ไปเที่ยวชายทะเล ลูกก็จับปูลมมาซังเดินไว้ในถัง แต่แม่บอกว่าไม่ควรซังมันไว้ เธอคิดว่าลูกจะทำอย่างไร ?
- ปล่อยปูไปถ้าไม่เชื่อเคียวถูกแม่ตี
 - ปล่อยปูไปเพราะตัวลูกเองก็ไม่อยากถูกซังอย่างนั้น
 - เพื่อน ๆ ก็ไปใส่ในกระป๋องซังไว้
 - ลูกก็คิดว่าปล่อยไปดีกว่าเคียวมันตายบาปกรรมเปล่า ๆ
9. มีคนมาขอเสื้อผ้าที่บ้านของรัชบอย ๆ บางคนก็เอาไข่ไก่มาแลก แต่รัชก็ให้เสื้อผ้าที่ใส่แล้วไป แต่รัชไม่เอาไข่ไก่ของเขาหรอก เธอคิดว่ารัชทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- เพราะไม่ต้องการให้คนอื่นเห็นว่าการสิ่งแลกเปลี่ยน
 - ทุกบ้านก็เก็บเอาเสื้อผ้าที่ใส่แล้วมาให้คนที่ขอ
 - ช่วยผู้ที่ยากจนหรือไม่มีกินไม่มีใช้ รัชถือเป็นเรื่องที่น่าให้อภัยแล้ว
 - เพราะคิดว่าไข่ไก่ที่คนนำมาแลกนั้นไม่ใช่ไข่สด
10. ครูประกาศว่าเด็กยากจนในชนบทไม่มีหนังสืออ่าน ประไพมีหนังสือมากมายหลายเล่ม ซึ่งเธออ่านหมดแล้ว ประไพจึงเอาหนังสือไปให้ครูเพื่อเอาไปให้เด็กในชนบท เธอคิดว่าประไพทำเช่นนั้นเพราะอะไร ?
- ถ้าไม่ให้อาจถูกตำหนิเพราะมีหนังสือมากอยู่แล้ว
 - ประไพอยากแบ่งหนังสือให้คนอื่นได้อ่านบ้าง
 - ให้เพราะในห้องของประไพมีคนเอามาให้หลายคน
 - ให้เพราะครูจะให้ไปประกาศชมเชยว่าเป็นเด็กเสียสละ

11.

เธอรูปภาพนี้แล้วรู้สึกอย่างไร ?

- ก. ฝนตกอย่างนี้ทุกคนควรกางร่มหลบฝนด้วยกัน
- ข. เพื่อนกันควรช่วยเหลือกันยามเกิดครุณ
- ค. ค่าคงจะเรียกคนมาหลบฝนไ้ร่วมกันเพราะกลัวถูกว่าเป็นคนใจค่า
- ง. ค่าคงจะให้คนหลบฝนไ้ร่วมกัน ใคร ๆ จะได้คิดว่าเขามีใจเอื้อเฟื้อ

12. สมศักดิ์กับสมชายเล่นด้วยกันแล้วทะเลาะกัน สมศักดิ์รุมหน้าสมชายเอื้อกโศโกกรก สมชายไม่ยอมคอบ เธอคิดว่าสมชายไม่ยอมคอบเพราะเหตุใด ?

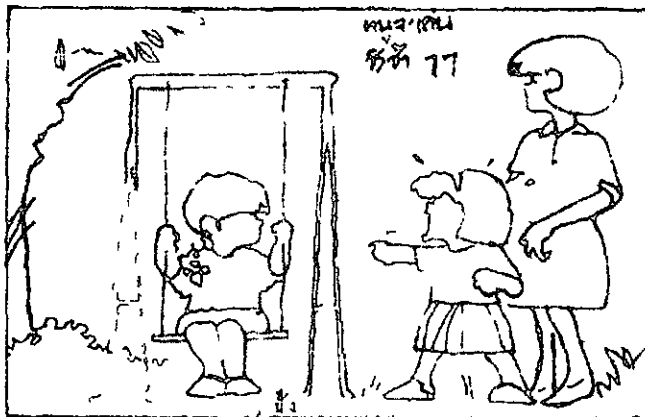
- ก. เพราะถาขคอบไ้บวจะถูกรกอีค
- ข. สมชายคิดว่าเวรระงับควการไม่จองเวร
- ค. เพื่อน ๆ ถ้ามปรนว่าควรขคอบ ไ้บวจะกลาขเป็นเรื่งใจชูค
- ง. ไม่รอกคอบเรื่งนจะไ้รุมว่าใจเ้

13. แมวกับเป็ย ชวนป่านไปจับแมลงปอ แล้วเอาคอกหญ้าแยงกันแมลงปอ แล้วปล่อยให้
 ปินแข่งกันว่าของใครจะชนะ แต่ป่านไม่ไปเล่นด้วย เธอคิดว่าเพราะเหตุใด ?
- ป่านกลัวบาปกรรม
 - การเล่นที่ทรานสัตว์นั้นไม่มีใครทำกัน
 - ใครรู้ก็จะโทษว่าป่านไม่ชอบรังแกสัตว์
 - ป่านไม่เล่นเพราะคิดว่ามนุษย์ไม่ควรรังแกสัตว์
14. เพื่อนสนิทของภรรยิตติศึกษาเสพทิศ ครรชิตจึงไปบอกพ่อแม่ของเพื่อนคนนั้น เธอคิดว่า
 ครรชิตทำเช่นนั้นเพราะอะไร ?
- ใครรู้ใครเห็นก็ต้องบอกเพราะเรื่องยาเสพทิศเป็นเรื่องร้ายแรงมาก
 - ครรชิตกลัวว่าถ้าทิ้งไว้ให้เพื่อนเสพต่อไปอาจทำให้เขาเสพมากขึ้นจนเป็นอันตราย
 แก่ชีวิตได้
 - ครรชิตกลัวว่าเขาจะชวนครรชิตไปเสพด้วย
 - ครรชิตจะได้รับคำชมเชยจากพ่อแม่ของเพื่อน
15. น้าชายของคำมาจากกรุงเทพฯ มาเยี่ยมแม่ของคำ ก่อนกลับน้าชายเอาสวิงไปจับผีเสื้อ
 ที่ป่าข้างวัดใกล้บ้าน และชวนคำไปด้วย แต่คำไม่ไป เธอคิดว่าคำไม่ไปช่วยน้าชาย
 เพราะอะไร ?
- เพราะน้าชายไปเคยให้เงินหรือของเล่นเป็นค่าเหนี่ยวนำแก่เขาเลย
 - เพราะกลัวเจ้าอาวาสวัดดุเคา
 - เพราะคำสงสารผีเสื้อ
 - เพราะผู้คนแถวนั้นไม่นิยมจับสัตว์ไปขาย
16. ในการเลือกตั้ง ส.ส. พรรคประชาชนนิยมได้ไปหาเสียงใกล้ ๆ กับผลตของชัย มีคน
 จากพรรคอื่นมาบอกชัยให้เอาแมงคางไปทิ้งใกล้ ๆ กับที่ถนนของพรรคประชาชนนิยมนำล้ง
 หาเสียง จะให้เงินชัย 200 บาท แต่ชัยไม่รับ เธอคิดว่าเพราะเหตุใดที่ชัยทำเช่นนั้น ?
- ไม่อยากจะให้คนที่ไปนั่งฟังการหาเสียง เกิดครอน
 - ไม่มีใครเขาแกล้งกันหรอกเพราะไม่ยุติธรรม
 - ถ้าพรรคประชาชนนิยมได้รับเลือกเขาสัญญาว่าจะมาพัฒนาบริเวณนี้
 - กลัวถูกจับได้แล้วถูกลงโทษ

17. มาลีไปเที่ยวชายทะเลในวันเสาร์ - อาทิตย์ พบเด็กจรจัดไม่มีอาหารจะกินเป็นลมอยู่ข้างถนน มีคนพบเห็นมากมายแต่ไม่มีใครช่วย มาลีจึงเข้าไปช่วย เธอคิดว่ามาลีทำเช่นนั้นเพราะอะไร ?
- ก. ช่วยเพราะสงสารเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน
 - ข. ช่วยเพราะคุณพ่อคุณแม่ก็เข้าไปช่วยด้วย
 - ค. ช่วยเพราะต่อไปเธอไม่มีอาหารกินจะได้มีคนช่วยเธอบ้าง
 - ง. ช่วยเพราะถ้าไม่ช่วยอาจถูกตำหนิ คุณพ่อ คุณแม่ สอนให้มีเมตตาเสมอ
18. ปิกเทอบนิกาไปเล่นที่สวนหลังบ้าน เห็นลูกนกตัวหนึ่งถูกยิงบาดเจ็บ บินไม่ได้ นิกาช่วยนำนกตัวนั้นมาพยาบาลรักษา เธอคิดว่านิกาทำเช่นนั้นเพราะอะไร ?
- ก. นิกาช่วยเพราะถ้าใครพบเหตุการณ์เช่นนั้นก็ต้องช่วยทุกคน
 - ข. นิกาช่วยเพราะถือว่าเป็นหน้าที่ที่ควรช่วยเหลือสัตว์ที่บาดเจ็บ
 - ค. นิกาอยากให้เป็นคนดีที่เห็นชมว่าใจดีมีเมตตา
 - ง. ถ้านิกาไม่ช่วยคนอื่นเห็นจะตำหนินิกาว่าเป็นเด็กใจร้าย
19. ย้วยว่ายน้ำเก่งมาก วันหนึ่งย้วยไปเที่ยวชายทะเล กำลังว่ายน้ำสนุกสนาน ได้ยินเสียงเด็กร้องเรียกให้ช่วยเพราะกำลังจมน้ำ ย้วยวิ่งไปช่วย เธอคิดว่าย้วยทำเช่นนั้นเพราะอะไร ?
- ก. ช่วยเพราะหน้าที่ของเพื่อนมนุษย์ควรช่วยเหลือกัน
 - ข. ช่วยเพราะมีเกรงใจจะไปช่วยหลายคน
 - ค. ช่วยเพราะจะได้รับคำชมเชยจากพ่อแม่ของคนตกน้ำ
 - ง. ช่วยเพราะถ้าย้วยตกน้ำ ย้วยกลัวจะไม่มีใครช่วย
20. สายพิณ เห็นคนพิการเดินกระเด้งของกระแจะข้ามถนน สายพิณเป็นผู้ที่อยู่ใกล้คนพิการมากที่สุด จึงเข้าไปช่วยพาคนพิการข้ามถนน สายพิณทำเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ก. ใครเห็นก็จะต้องช่วยคนพิการข้ามถนนเพราะเป็นเรื่องเล็กน้อย
 - ข. เพราะต้องการให้คนพิการชื่นชมในตัวสายพิณ
 - ค. ถ้าไม่ช่วยคนที่เห็นอาจตำหนิได้ เพราะอยู่ใกล้ที่สุด
 - ง. ช่วยเพราะเป็นหน้าที่ของสายพิณที่ช่วยคนพิการให้ข้ามถนนผ่านไป

21. กิตติไปรับประทานอาหารที่ร้านอาหารแห่งหนึ่ง คนเสิร์ฟพาน้ำตกกรากเชื้อของกิตติ กิตติผ่าเชย เธอคิดว่ากิตติผ่าเชยนั้นเพราะเหตุใด ?
- ผ่าเชยเชยให้คนอื่นชมว่าเป็นเด็กที่มีความอดทน
 - ยิ้มและไต่อกับเขา
 - ผ่าเชยเพราะคิดว่าไว้วางใจไปเสียด้าที่ไม่สะอาดเหมือนเค็ม
 - ผ่าเชยเพราะกลัวถูกพ่อแม่ดุ แต่คงตำหนิคนเสิร์ฟในใจ
22. นาสีเป็นศิษย์ของสมใจไปเรียนแล้วทำพิกสองพจน แต่สมใจก็ไม่โกรธ เธอคิดว่าสมใจไม่โกรธเพราะเหตุใด ?
- ไม่โกรธเพราะกลัวนาสีโกรธตอบ
 - ไต่อกับเพื่อน เพื่อความสนุกสนานภายในห้อง
 - ไม่โกรธเพื่อน ๆ จะไต่รักสมใจมากขึ้น
 - คิดต่อพิกเป็นเรื่องเล็กน้อยมาก ไม่มีใครโกรธตรอก

23.

เธอคิดว่า ค.อ.แม่ จะทำอย่างไร

- "เฮ้อ มาขึ้นรองจะเอาอันนี้ ครูคนของเราใหญ่แล้ว ไปดีกว่า เคี้ยวเค้า จะว่าไม่รู้จักเสียละ"
- "ไปก็ได้ คนจะไต่ขว้างใจดี"
- "คนอื่นเค้าถูกตีหมดแล้วเราไปบ้างดีกว่า"
- "ครูสอนว่าควรละสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ให้คนอื่นบ้าง ไปดีกว่า"

24. สมจิตเก็บเงินวันละเล็กน้อย จนเต็มกระปุกออมสิน และทราบข่าวว่าวิทยาลัย เป็นเพื่อนชั้นเรียนเดียวกันโคนไฟไหม้บ้าน ครูแนะนำให้นักเรียนในต้องช่วยกันเรียไรเงิน และเสื่อผ้าให้แก่วิทยา สมจิตจึงแบ่งเงินในกระปุกส่วนหนึ่งให้วิทยาลัยไป เธอคิดว่าสมจิตหาเช่นนั้นเพราะเหตุใด ?
- ก. เมื่อถึงคราวสมจิตเดือดร้อน อาจจะไม่มีการช่วยจึงควรช่วยวิทยาลัยเอาไว้ก่อน
 - ข. สถานสงเคราะห์ก็มาช่วยเหลือเราก็คควรช่วยเหลือเขาด้วย
 - ก. สมจิตรู้ที่ว่าวิทยาลัยกำลังเดือดร้อนจึงให้เงินไป
 - ง. ให้ยืมไปก่อนวิทยาลัยอาจจะคืนให้มากกว่าเดิมก็ได้
25. มานะเลี้ยงไก่ไว้หลายตัวและมีคนบอกว่ามีไก่ตัวหนึ่งของมานะเป็นลักษณะของไก่ชนที่ดี จะขอยืมไปสู้กับไก่ที่อื่น แต่มานะไม่ให้ยืมเพราะเหตุใด ?
- ก. มานะเห็นว่าคนเราไม่ควรหาความสุขด้วยการเอาไก่มาตีกัน
 - ข. แม่ของมานะห้ามเอาไว้ว่าจะเป็นการทรมาณสัตว์เปล่า ๆ
 - ค. เลี้ยงไว้ได้แข็งแรง เพื่อดูเล่นสวยงามดีกว่า
 - ง. กลัวว่ามาปจะตกมาถึงตนเองถ้าไก่มาดเจ็บหรือตาย
26. มีคนให้นักขุนทองพูดได้กับกิตติ 1 ตัว กิตติชอบนกมากแต่เขาก็นำไปมอบให้สวนสัตว์ เธอคิดว่าทำไมเขาจึงหาเช่นนั้น
- ก. กลัวเจ้าหน้าที่มาจับ เพราะนกขุนทอง เป็นสัตว์สงวน
 - ข. เพื่อนบ้านของกิตตินิยมเลี้ยงนกอย่างอื่น เพราะนกขุนทองตายง่าย
 - ค. นกควรได้อยู่ในที่กว้าง ๆ ที่เป็นธรรมชาติมากกว่าอยู่ในกรงแคบ ๆ ตามบ้านคน
 - ง. กิตติหวังว่าสวนสัตว์จะให้บัตรเข้าชมฟรีตลอดไป
27. มูลนิธิรวมกตัญญูประกาศว่าจะแจกข่าวสารที่ไกลบ้านของโองในวันที่ 30 สิงหาคม โองอยากได้ข่าวสารมากและมีเพื่อนมาชวนโองว่าให้เอาขางเดินยวไปติดไว้ใกล้ ๆ กับที่มูลนิธิจะมาแจกข่าวสาร จะได้ไม่มีใครกล้าเข้าไปนั่งใกล้ที่แจกข่าวสารมาก แต่โองไม่ทำ เธอคิดว่าโองไม่ทำเพราะเหตุใด ?
- ก. ข่าวสารของมูลนิธิมีมากให้คนอื่น ๆ มีโอกาสได้รับด้วย
 - ข. ไม่มีใครหากันหรอกเพราะทุกคนอยากได้ข่าวสารทั้งนั้น
 - ค. ถ้าเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิรู้จะถูกลงโทษ
 - ง. คราวต่อไปมูลนิธิจะมาแจกข่าวสารที่ไกลบ้านของ โองอีก

๒๘.

เชอคิดว่าสมศักดิ์ทำเช่นนี้เพราะอะไร ?

- ก. เพราะคิดว่าผู้ปกครองโทษแล้วต้องทำความสะอาดทุกกรณี
- ข. เพราะสมศักดิ์สำคัญในความฉีกที่หาเสียงดังให้เพื่อนเคอกรอน
- ค. เพราะต้องการให้ครูชมว่ามีความอดทน
- ง. เพราะถ้าไม่ทำจะถูกลงโทษ ครูไม่ทราบว่า Wi-ho มาบอกเรา

29. วิม กับ วอรัม เป็นเพื่อนกัน วิมจึงชวนวอรัมว่า

วิม : "เย็นนี้เราไปยิงนกกันเถอะวอรัม"

วอรัม : "ไม่เอาหรอกวิม"

เชอคิดวาวอรัมตอบเช่นนั้นเพราะอะไร ?

ก. กลัวบาปกรรมจะตกมาถึงตัวเอง

ข. ไม่อยากให้คนอื่นรังแกตัวเอง ฉะนั้นเราก็ไม่ควรรังแกคนอื่น

ค. พ่อแม่พี่น้องของวอรัมไม่มีใครชอบรังแกสัตว์

ง. มนุษย์ไม่ควรรังแกสัตว์ควรปล่อยให้สัตว์อยู่ตามธรรมชาติ

30. ในชนบทที่ยากจนมีคนเป็นโรคขาดอาหารและมีลูกเสื่อมาขอบริจาค สมนึกพบลูกเสื่อที่มาขอรับบริจาค สมนึกจึงบริจาคเงินไปบ้าง เชอคิดว่าสมนึกทำเช่นนั้นเพราะอะไร ?

ก. กลัวคนที่เห็นว่าไม่บริจาคว่าเป็นคนใจดำ

ข. ใครที่เห็นสมนึกบริจาคจะชื่นชมว่าใจบุญสุนทาน

ค. ทุก ๆ คนที่ขึ้นอยู่บริเวณเดียวกับสมนึกก็บริจาคทุกคน

ง. มนุษย์ควรช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

ภาคผนวก ค.

บรรณิทัศน์หนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละครเอกในทางบวก

กิ่งแก้ว วิเชียรบุญกุล ช่วยหนูด้วย ภาพประกอบโดย สมัย สุกศิริธรรม แพร่พิทยา ม.ป.ป.,
16 หน้า

แม่นกตัวหนึ่งมีลูกเล็ก ๆ วันหนึ่งแม่นกจะออกไปหาอาหาร จึงสั่งให้ลูกคอยอยู่บนกิ่งไม้ ลูกนกไม่เชื่อฟังบินหนีไปเที่ยวและกลับรังไม่ถูก ลูกนกถูกเด็กชายจับได้ แต่ในที่สุดเด็กคนนั้นก็ปล่อยลูกนกไปพบกับแม่ซึ่งกำลังตามหาลูกอยู่ นกสองแม่ลูกจึงบินกลับรังไปอย่างมีความสุข

ชุมพล อะหาโส หนูน้อยผู้อารี ภาพโดย ปรีดา ปัญญาจันทร์ ปาณยา ม.ป.ป., 23 หน้า

"หนูน้อย" เป็นเด็กกำพร้าอาศัยอยู่กับลุงและป้า หนูน้อยเป็นเด็กขยันช่วยเหลืองานทุกอย่าง วันหนึ่งหนูน้อยเข้าไปในป่าเพื่อเก็บฟืน เห็นลูกนกหลงมาจากรังจึงช่วยเหลือ แม่นกจึงสละตนให้หนูน้อย 1 อัน หนูน้อยเดินต่อไปพบเด็กทรงโยเย หนูน้อยให้ชนนแก่เด็กน้อย เด็กหุ้ครองให้ แม่ของเด็กลอยจึงมอบขนมให้หนูน้อย 1 ถูง หนูน้อยเดินต่อไปพบชายชรา หิวน้ำ หนูน้อยจึงแบ่งส้อมให้ชายชรา ชายชราจึงให้ผ้า 1 ชิ้นแก่หนูน้อย หนูน้อยเดินต่อไปพบลา จึงแลกผ้า 1 ชิ้นกับเจ้าของลา หนูน้อยนั่งหลังลาไปพบชายคนหนึ่งเดินโซเซมา หนูน้อยจึงมอบลาให้กับชายคนนั้นไป แล้วแบกฟืนกลับบ้าน รุ่งเช้าพามาที่บ้านของหนูน้อยและบอกว่าคนที่หนูน้อยช่วยเหลือนั้นคือพระราชา ทรงให้รางวัลมาคืนและมีรางวัลมาให้หนูน้อยด้วย

นภา กัญญาณสุต คุณหมอยุ้ย วัฒนาพานิช 2527, 15 หน้า

ยุ้ยเป็นเด็กหญิงผู้หนึ่งมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเป็นหมอในอนาคต เธอมีกระเป๋าสีดำใบใหญ่เหมือนกระเป๋ายา ภายในบรรจุกรรไกร เข็มชอนปลาย เข็ม ค้าย ผ้าพันแผล เครื่องฟังเสียง และเมื่อใครได้รับบาดเจ็บหรือต้องการความช่วยเหลือ ยุ้ยก็สามารถช่วยเหลือเพื่อน ๆ ได้เสมอ เช่น ถอดหนามออกจากขาสุนัข ช่อมตุ๊กตา ต่อมายุ้ยป่วยเป็นหวัด คุณพ่อคุณแม่เชิญหมอมารักษาจนยุ้ยหายป่วย ทำให้ยุ้ยยิ่งศรัทธาในความ เป็นหมอมากขึ้น

นภา ถักยาณสุต ไคโนเสาร์ของโป้ง บรรณกิจ 2526, 16 หน้า

ค.ช.โป้ง พบไคโนเสาร์พันธุ์เล็กตัวหนึ่งและนำมาเลี้ยงไว้ที่บ้าน เขาได้พามันไปเที่ยวในที่ต่าง ๆ ที่เขาไป เช่น โรงเรียน ชายทะเลหาหอย และที่ชายหาดนี้เอง ไคโนเสาร์ก็ได้ช่วยชีวิตของเด็กหญิงคนหนึ่งไว้จากการจมน้ำตาย ทุกคนจึงชื่นชมในตัวไคโนเสาร์ และเมื่อมีโอกาสไคโนเสาร์จะช่วยเหลือโป้งและเพื่อน ๆ ของโป้งเสมอ

นิรมล ศีรณสาร สวัสดิคุบุตร เสาร์กับนกกระยาง ภาพประกอบโดย พินิจ มนรัตน์ ชมรมเด็ก ม.ป.ป., 16 หน้า

เสาร์เป็นลูกชายชาวนายากจน พ่อแม่มีลูก 7 คน วันหนึ่งเสาร์ตามพวกพี่ ๆ ไปในป่า พบนกกระยางติดบ่วงจึงช่วยเหลือให้หลุดออกมาได้ ต่อมาเสาร์และพี่ ๆ ได้เข้าไปในป่าอีก เกิดฝนตกหนักทำให้พี่น้องทั้ง 7 คนหลงทาง เสาร์คิดถึงนกกระยางจึงเลียนเสียงเรียก นกกระยางจึงนำทางให้พี่น้องทั้ง 7 คน หาทองกลับบ้านได้

บุษม โควินท์ เจ้าชายน้อย ภาพประกอบโดย ปฐม พัววิมล ไทยวัฒนาพานิช 2527, ไม่มีเลขหน้า

เจ้าชายน้อยเข้าไปล่าสัตว์กับพระบิดาและอำมาตย์ ทุกคนต่างก็ล่าสัตว์ได้มากมาย ยกเว้นเจ้าชายน้อยล่าสัตว์ไม่ได้เลย ทำให้พระบิดาอัปยศมาก ทรงกริ้วและสั่งให้เจ้าชายน้อยล่าสัตว์มาให้ทอดพระเนตร เจ้าชายน้อยจึงจำเป็นต้องถือปืนขึ้นมาเข้าไปในป่า พบกวางยืนค้ำน้ำอยู่ ลูกช้าง หมี ก็ส่งสารยังไม่ลงอีกเช่นเคย ต่อมาเจ้าชายหลงทางไปพบชายชราเดินทางมาเหนื่อยอ่อน เจ้าชายจึงประหลาดใจและนำแกชรายชราจนหมด เจ้าชายเดินค้ำเท้าต่อไปจนเป็นลมอยู่ข้างทาง บกเห็นเข้าจึงเอาน้ำมาประพรมเจ้าชาย ครั้นเจ้าชายฟื้นขึ้นมา พวกลิงก็หายลไปหมด เจ้าชายเดินทางต่อไปพบเสือจะทารายเจ้าชายแต่หมีมาช่วยไว้ทัน และช้างก็นำเจ้าชายไปส่งยังเมืองของพระองค์ ส่วนบิดาของเจ้าชายหาปืนไล่ไล่แซนตัวเอง ทรงสำนึกถึงเวรกรรม และได้ฟังเรื่องราวต่าง ๆ ของโอรส จึงตรัสชมเจ้าชายว่าเป็นคนดี มีเมตตาธรรม

บุษบง โควินท์ สามช่าย ไทยวัฒนาพานิช ม.ป.ป., ไม่มีเลขหน้า

ณ ป่าละเมาะแห่งหนึ่ง มีสัตว์อาศัยอยู่หลายชนิด วันหนึ่งพลายโตช่างหนุ่มใจดีเห็นหาอาหารไปพมแม่ไก่และลูก ๆ กำลังซุกมุนกับเพราะถูกเจียนตัว เล็กสุดพลัดตกลงไปในหลุมพลายโตจึงช่วยลูกไก่ให้ขึ้นจากหลุมได้ และช่วยลูกสิงห์ที่ถูกเสือดาวไล่กัด พลายโตได้รับบาดเจ็บจากการต่อสู้กับเสือดาว พวกสิงห์จึงช่วยหาอาหารให้พลายโตจนกระทั่งพลายโตหายสนิทและเป็นที่รักใคร่ของสัตว์ ต่อมานายพรานล่าสัตว์หวังจะยิงพลายโตเองไปขาย แม่ไก่ จึงจิ้งกระโคตขึ้นไปบนหัวพลายโต ส่งเสียงดังจนนายพรานตกใจหวาดกลัวแล้วหนีไป เพราะคิดว่าเป็นสัตว์ประหลาดมีหลายหัว แต่นั่นมาสัตว์ป่าจึงรวมกันและหากินใกล้ ๆ กันเสมอ เพื่อจะได้ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

พูนศรี คัมภีร์ปรกรณ์ หมีใหญ่ ภาพประกอบโดย ประสิทธิ์ อึ้ง บรรณกิจ 2525, ไม่มีเลขหน้า

เด็กชายการ์ตูนมีสุนัขที่โปรดปรานมากชื่อหมีใหญ่ หมีใหญ่จะท่องเที่ยวไปในที่ต่าง ๆ กับการ์ตูนเสมอ วันหนึ่งทั้งสองได้ไปเที่ยวสวนสัตว์ หมีใหญ่พลัดหลงทางการ์ตูน เมื่อค่าลงมันง่วงนอนจึงวิ่งหาที่นอนด้วยความงัวเจียงจึงชนกระป๋องสีเขียว ทำให้ตัวหมีใหญ่กลายเป็นสีเขียว รุ่งเช้าคนกวาดถนนจับหมีใหญ่ไปขายที่สนามหลวง วันนั้นการ์ตูนมาหาซื้อสุนัขไปเลี้ยงแทนหมีใหญ่ หมีใหญ่พยายามเห่าและกระแทกกรงเพื่อให้คุณการ์ตูนทราบว่านั่นคือหมีใหญ่ ในที่สุดคุณการ์ตูนก็จำหมีใหญ่ได้ เจ้าของร้านจึงคืนหมีใหญ่ให้กับคุณการ์ตูน

วิภา ศิริสวัสดิ์ สุวรรณสาม ภาพประกอบโดย สุธรรม กังวาลไพร วัฒนาพานิช 2528, 14 หน้า

นิทานชาดกที่กล่าวถึงพระชาติของพระพุทธเจ้าที่ไถ่ทรงบำเพ็ญความดี ขณะที่เสวยพระชาติเป็นสุวรรณสาม สุวรรณสามมีพ่อแม่เป็นค่างสตาบอด อาศัยอยู่ในป่าลึก สุวรรณสามเป็นเด็กที่มีจิตใจเมตตาต่อสัตว์ จึงมีเพื่อนเล่นเป็นสัตว์ป่ามากมาย ทุกวันสุวรรณสามจะหาอาหารและน้ำมาให้ค่างทั้งสอง วันหนึ่งขณะที่กำลังตักน้ำ สุวรรณสามก็ถูกยิงด้วยธนูอาบยาพิษซึ่งเป็นธนูของ

พระเจ้าบิลยักษณ์ศรีย์ที่ปกครองแผ่นดินนั้นอยู่ พระองค์ชอบการล่าสัตว์มาก ก่อนตายสุวรรณสาม ได้ขอร้องพระเจ้าบิลยักษณ์อาหารและนำไปให้กับคาสทั้งสอง และเล่าเรื่องทั้งหมดให้กับ คาสทั้งสองฟัง คาสทั้งสองรำให้ด้วยความเสียใจพร้อมกับตั้งสัตย์อธิษฐานให้สุวรรณสาม ฟิ้นคืนชีพ ้วยอำนาจแห่งความดีของคาสและความตั้งมั่นในเมตตากรุณาของสุวรรณสาม จึงฟื้นคืนชีพอีกครั้ง และคาสทั้งสองก็หายจากตาบอดด้วย พระเจ้าบิลยักษณ์เกิดความละอาย และตั้งใจว่าจะไม่ทำมาป่ออีก

วีรศักดิ์ สังสนา ช้างน้อยใจอารี ภาพประกอบโดย พงศ์ศักดิ์ พุ่มศรีพัทธ์ วัฒนาพานิช
2527, 18 หน้า

ช้างตัวหนึ่งมีนิสัยโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือผู้ด้อยเสมอ เช่น ช่วยเก็บยอดไม้ให้ควาญ บอกทางให้ลิง ถอนหญ้าหาให้คนให้ลูกสิงโต ช่วยเลื่อนขอนไม้ที่วางขวางหน้าถ้ำให้หมาจึงจอก อยู่มาวันหนึ่งช้างน้อยตกหลุมพราง สัตว์ทั้งหลายจึงช่วยช้างน้อยขึ้นมาจากหลุมได้ทั้ง ๆ ที่ ช้างหนักและตัวใหญ่ โดยการนำกิ่งไม้มาทิ้งลงในหลุมให้ขึ้นขึ้นจนช้างขึ้นมาได้ สัตว์ทั้งหลาย จึงสาบานเป็นเพื่อนกันตลอดไป

สมใจ บุญอุรพิภิญโญ ปูยฝ้าย ภาพประกอบโดย ประวิทย์ เทียบ บรรณกิจ 2527, 16 หน้า
ปูยฝ้ายเป็นเด็กหญิงที่นิสัยดี อดทน และรู้จักการเสียสละ วันหนึ่งขณะที่ปูยฝ้ายกำลังเล่น อยู่ที่สนามเด็กเล่น ปูยฝ้ายเห็นลูกเสือเดินถือกล่องรับบริจาคสำหรับคนพิการ ปูยฝ้ายจึงบริจาค เงินค่าขนมของตนเอง เพื่อช่วยเหลือคนพิการ

สมประสิทธิ์ โพธิ์ปัญญาศักดิ์ ผีเสื้อของป้อม ไทยวัฒนาพานิช 2525, 14 หน้า

บ้านของป้อมมีผีเสื้อมากมาย วันหนึ่งป้อมไปวิ่งเล่นวันผีเสื้อไว้ได้ 1 ตัว สวยงามมาก ถึงเวลานอนป้อมก็เอาผีเสื้อไปนอนด้วย โดยเอาขังไว้ในขวด ๆ กับที่ป้อมนอน คืนนั้นป้อมฝันว่า มีพายุพัดตัวป้อมไปตกในรังนกแดง นกแดงจะกัดป้อม ป้อมร้องเรียกให้แม่ช่วย แต่แม่ไม่ได้ยิน ป้อมวิ่งหนีนกแดง ทันทีที่เห็นผีเสื้อของป้อมบินเข้ามาแล้วให้ป้อมเกาะปีก แล้วพาป้อมบินหนีนกแดง

ป้อมตื่นขึ้นมาเล่าความฝันให้แม่ฟัง แม่แนะนำว่าป้อมควรเอาผีเสื้อไปปล่อย ป้อมเชื่อแม่
จึงเอาผีเสื้อไปปล่อยให้เป็นอิสระ

สุนทรา จึงพิชิตาณิษฐ์ เจ้าเกินแสนรัก ภาพประกอบโดย ประสพโชค นวพันธุ์พิพัฒน์
ธีรสาสน์ ม.ป.ป., ไม่มีเลขหน้า

ต๋อยถึงมีบ้านอยู่ที่ชายทุ่งกับตา วันหนึ่งต๋อยถึงไปพบลูกหมาตัวหนึ่ง จึงเอามาเลี้ยง
และตั้งชื่อว่าเป็น ต๋อยถึงและเย็นรักกันมาก วันหนึ่งมีคนมาบอกว่าเจ้าเย็นเป็นสุนัขของ
ลูกสาวหมอที่สุซศาลา ต๋อยถึงไม่ต้องการคืนเจ้าเย็นให้เจ้าของเดิม แต่ในที่สุดต๋อยถึงก็คืนให้
วันรุ่งขึ้นตาจึงพาต๋อยถึงไปซื้อจักรยานและตาบอกกับต๋อยถึงว่า ถึงเวลาแล้วที่ต๋อยถึงจะมี
จักรยานได้

อำนาง เย็นสมาย เจ้าป่า ภาพประกอบโดย วิน (นามแฝง) พี.พี. ม.ป.ป., ไม่มีเลขหน้า

เจ้าหางพวงเป็นหมาป่าที่มีความแข็งแรง ฉลาด และกล้าหาญ และยุติธรรม ใ้รับ
การเลือกจากเสียงส่วนใหญ่ให้เป็นหัวหน้าฝูง ทุกวันเจ้าหางพวงจะออกไปหาอาหารมาแบ่งปัน
กันกิน เจ้าหางพวงทำตัวเป็นตัวอย่างที่ดี โดยเสียสละอาหารให้หมาเฒ่าพิการและแม่หมา
ท้องแก่ วันหนึ่งอ้ายเขี้ยวขาวได้มาทารายหมาเฒ่าและมาขโมยไล่เจ้าหางพวงจึงเกิดการต่อสู้กัน
ที่ลุคอ้ายเขี้ยวขาวแพ้แต่เจ้าหางพวงก็ยังช่วยรักษามาคูและหาอาหารให้เจ้าเขี้ยวขาว
จนหายสนิท และปล่อยเจ้าเขี้ยวขาวไป

ภาคผนวก ง.

บรรณิทัศน์หนังสือภาพที่มีการนำเสนอพฤติกรรมของตัวละคร เอกในทางลบ

จารุพงษ์ จันทรเพชร ชีวิตของฉัน ภาพโดย จารุพงษ์ จันทรเพชร บรรณกิจ 2527,
ไม่มีเลขหน้า

เจ้ากวาน้อยกับแม่อาศัยอยู่ในป่าร่มรื่นแห่งหนึ่ง กวาน้อยมีเพื่อนเล่นมากมาย
แต่ที่ชอบเล่นกันเสมอคือนกแก้วกับกระต่าย ต่อมากระต่ายถูกมนุษย์จับไป ป่าไม้ที่เคยร่มรื่น
ก็แห้งแล้งเพราะมนุษย์ทำลายป่ากันมาก นกแก้วถูกมนุษย์ยิงจนปีกหัก กวาน้อยมีความรู้สึก
ว่ามนุษย์โหดร้ายมาก วันหนึ่งขณะอยู่ตามลำพัง กวาน้อยเห็นสัตว์ที่มีรูปร่างประหลาดและไต่ขึ้น
เสียงเปรี้ยงพร้อมกับรู้สึกเจ็บที่ขา และนั่นก็เป็นบทเรียนครั้งแรกในชีวิตทำให้กวาน้อยรู้จัก
ความโหดร้ายของมนุษย์ที่ตอแหลให้ใจ

จิตอารมณ์ สวัสดิ์ศิริขันธ์ สามเกลอจอมพอมด วัฒนาพานิช 2527, 16 หน้า

ลิง หนู และกระต่ายเป็นเพื่อนรักกัน สัตว์ทั้งสามมาหาอาหารในสวนของพอมดใจดี
ผู้หนึ่งเป็นประจำ โดยลิงจะหาผลไม้ หนูจะหาขนมปัง กระต่ายจะหาหัวผักกาดและผักอื่น ๆ
และนำมากินกันอย่างมีความสุข วันหนึ่งหนูกำลังคิดแกล้งพอมดซึ่งนอนหลับในเปล กระต่าย
ห้ามปรามแต่ไม่มีใครเชื่อฟัง ลิงไขน้ามะพร้าวรดพอมด ส่วนหนูกัดสายเปลจนขาด พอมด
โกรธมาก จึงสาปให้สัตว์ทั้งสองผิดปกติ

ตุ๋ (นามแฝง) ปลาหมึกจอมเกร วัฒนาพานิช 2527, 24 หน้า

ปลาหมึกตัวหนึ่งมีนิสัยเกรซอมรังแกสัตว์ทะเลตัวเล็ก ๆ เช่น ปลาขาว ม้าน้ำ
กุ้ง สัตว์เหล่านี้จึงไปขอร้องปูให้ช่วยเหลือ ปูได้กล่าวตักเตือน แต่ปลาหมึกไม่นำพาต่อคำเตือนนั้น
ซำยังจะทารายปูอีกด้วย ปูจึงใช้ก้ามหนีหนวดปลาหมึก ปลาหมึกได้รับความเจ็บปวดมาก
จึงให้สัญญาว่าจะไม่รังแกปูอีก ปูจึงยอมคลายก้ามออก จากนั้นปลาหมึกจึงไปขอโทษบรรดาสัตว์
ทั้งหลายที่ตนเคยรังแก

นรินทร์ (นามแฝง) ฝันของตึก บรรณกิจ 2516, 18 หน้า

ตึกกับป้อมเป็นเพื่อนกัน ในตอนปิดเทอมทั้งสองตกลงกันว่าจะไปล่านก โดยชวนนุ้ยไปด้วย แม่มาแต่มองสาวจะห้ามปรามว่าไม่ควรหาบาปก็ไม่เชื่อ ทั้งสามคนชวนกันเข้าไปในป่าใกล้บ้าน และไล่ยิงนกกันอย่างสนุกสนานมาก พอเหนื่อยก็นั่งพักไถ่ต้นไม้ ตึกหลับและฝันไปว่า ตัวเขาเองปีนขึ้นไปบนต้นไม้และกลายเป็นนกบินไปพร้อมกับนุ้ย มีเด็กสองคนจะยิงตึก ตึกตกใจตื่นและเกิดความหวาดกลัว จึงเล่าความฝันให้เพื่อน ๆ ฟัง เด็ก ๆ กลัวจะเป็นอย่างในฝัน จึงสัญญากันว่าจะไม่ยิงนกอีกต่อไป

นันทกิจ (นามแฝง) ลูกม้ากลับใจ ภาพโดย กฤษณะ เฉลิมชัย ไทยวัฒนาพานิช 2527, 24 หน้า

ลูกม้าตัวหนึ่งรูปร่างงดงามมาก แต่มีนิสัยคือรังเฝ้าแต่ใจตัวเองอยู่เสมอ พอแม่ม้าก็หนักใจกับนิสัยเกเรของลูกม้ามาก วันหนึ่งลูกม้าทำใบ้ซึ่งไม่น่าให้อภัย คือลูกม้าเตะหอยทากไปกระแทกกับต้นไม้ ทำให้หอยทากได้รับความเจ็บปวดมาก ถึงซึ่งเห็นเหตุการณ์อยู่ตลอดจึงนำหอยทากไปให้หมอนกดูรักษา ถึงและหอยทากจึงแจ้งข่าวลูกม้าทาร้ายหอยทากให้สัตว์อื่น ๆ รู้ ทำให้สัตว์ในป่าไปยอมผูกคอกับลูกม้า ลูกม้าจึงไม่มีเพื่อน วันหนึ่งลูกม้าไถ่เพื่อน ๆ คุยกันถึงลูกช้างซึ่งมีนิสัยน่ารัก ทำให้ลูกม้าอิจฉาและคิดถึงตัวเองว่าทำไมไม่ปีนไคร้รักลูกม้าเลย และคิดไปว่าเมื่อวันก่อนไถ่ทาร้ายหอยทากจึงออกตามหาหอยทากเพื่อขอโทษ หอยทากให้อภัยลูกม้า สัตว์อื่นก็ให้อภัยเช่นกัน แต่นั่นมาลูกม้าก็กลับตัวกลับใจเป็นลูกม้าที่ดี

แน่นน้อย เพียงสุขสวัสดิ์ บทเรียนของลิง ภาพประกอบโดย สาทิศ เทศนา วัฒนาพานิช 2527, 32 หน้า

ลิงตัวหนึ่งมีนิสัยเกเรมาก ชอบกลั่นแกล้งสัตว์อื่น ๆ อยู่เสมอ สัตว์ทั้งหลายทนไม่ไหวจึงมาฟ้องพญาลิง พญาลิงสั่งลงโทษลิงเกเรโดยให้เก็บมะม่วงสองตะกร้า เพื่อนำไปขอขมาสัตว์ทุกตัวที่เคยรังแกกลั่นแกล้ง แต่กว่าจะได้ผลไม้มานำเจ้าลิงเกเรก็ถูกกลั่นแกล้งตอบมากมาย ทำให้ลิงเกเรรู้สึกสำนึกผิดและเลิกประพฤติเป็นลิงเกเรอีกต่อไป

บุษบง โควินทร์ เลื้อนน้อยวอมเก ภาพโดย ณรงค์ ประภาสะโนบล ไทยวัฒนาพานิช
2527, 22 หน้า

ลูกเลื้อนตัวหนึ่งชอบเกาะกระรอกที่นอนแล้วอยู่เสมอ บรรดาสัตว์ทั้งหลาย
จึงเอือมระอาเจ้าเลื้อนตัวนี้เต็มที แต่เมื่อผู้ไม่ไถ่ต่างก็พากันหนีไปไกล เลื้อนน้อยยิ่งพาลคะนอง
เกเรกว่าเดิม วันหนึ่งเลื้อนน้อยพบลิงกำลังนั่งกินกล้วยอยู่อย่างสบายอารมณ์โดยไม่สนใจกับสิ่งใด
ทำให้เลื้อนน้อยคิดว่าลิงไม่รู้วาทัวเองเป็นใคร จึงมุ่งเข้าไปจะทำร้ายลิง ลิงจึงหลบไปทางที่มี
รังผึ้งใหญ่ เมื่อโถมเข้าจะทำร้ายลิงจึงไปถูกรังผึ้งเข้า ผึ้งกรูออกจากรังมาคอยเลื้อนน้อย
เต็มไปหมด เลื้อนน้อยเจ็บปวดมาก และตั้งแต่นั้นเลื้อนน้อยก็เลิกเกาะกระรอกผู้อื่นไปอีกนาน

รวีวรรณ พ่วงวิจิตร ลุงโกร่งสอนหลาน ภาพประกอบโดย ศิริโฉนไล สรจักรพงศ์ วัฒนาพานิช
2527, ไม่มีเลขหน้า

ลุงโกร่งสิงโตเข่าตัวหนึ่ง ได้เล่าให้สัตว์ป่าเล็ก ๆ ฟังว่า เมื่อเป็นหนุ่มนั้นลุงโกร่ง
มีนิสัยเกเรชอบรังแกผู้อื่นจนไม่มีสัตว์ตัวใดรักใคร่และอยากคบเป็นเพื่อนเลย จนกระทั่งวันหนึ่ง
ลุงโกร่งเดินไปเหยียบหนาม ถึงเท่าไรก็ไม่ออกจนกระทั่งฉีกเสียบวมเป่ง จะไปหาเพื่อนสัตว์
ตัวใดก็ไม่มีใครช่วยเหลือหรือสนใจ ลุงโกร่งรู้สึกสาหัสใจ และสัญญาากับตัวเองว่าต่อไปจะไม่
เหยียบรังแกใครอีก จึงมีสัตว์ช่วยเหลือดึงหนามออกให้

วิภาพันธ์ สุขวรรณ การเล่นของยักษ์ ภาพประกอบโดย ประทอง ภูครองทุ่ง สีงาพร
2526, 24 หน้า

แกละกับเปี้ยชอบรังแกสัตว์ โดยจับสัตว์มาต่อสู้อยู่กัน ลุงชมไก่กล่าวตักเตือนเด็กทั้งสอง
เรื่องการทำบาป เด็กทั้งสองไม่เชื่อฟัง เมื่อเล่นจนเหนื่อยก็หลับไปและฝันว่าพวกตนได้พบยักษ์
เขาพยายามวิ่งหนีแต่ไปสำเร็จ ยักษ์จับหัวเด็กทั้งสองมาชนกัน และเอากิ่งไม้มาแยงกัน เด็ก
ทั้งสองเจ็บมากและกลัวควาย เมื่อสะกูดตื่นขึ้นมาจึงเล่าสู่กันฟัง และสัญญาว่าจะไม่รังแกสัตว์อีก

ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์ ฉนวนฉนวน ภาพโดย ปรีดา ปัญญาจันทร์ ปานยา ม.ป.ป., 16 หน้า

ปูเสฉวน 2 ตัว ชื่อเสฉวนเลือกเปลือกหอยเพื่อเป็นที่อยู่อาศัยกัน ฉนวนเลือกเปลือกหอยสวย ๆ เป็นที่อยู่ วันหนึ่งฉนวนชวนเสฉวนไปเที่ยวชายหาด เสฉวนว่าจะไม่พลกษัย ฉนวนจึงไปลาพังตัวเดียว ฉนวนถูกเด็กผู้หญิงจับใส่ถังรังไว้ทั้งวัน กว่าจะได้กลับบ้านไปพบเสฉวน และเพื่อนก็ตกเป็นขี้ขี้ ฉนวนอ่อนเพลียมาก และยอมรับผิดกับเสฉวนประการ

ศิริวรรณ (นางแดง) ลูกเบ็ดเกร ภาพประกอบโดย ทนงศักดิ์ พุ่มศรีพักตร์ วัฒนาพานิช 2527, 20 หน้า

ลูกเบ็ด 3 ตัวพี่น้อง ตัวสุดท้ายมีนิสัยเกรไม่เชื่อฟังคำสั่งสอนของพี่ ๆ ชอบรังแกพี่ ๆ เสมอ วันหนึ่งหลังจากถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง ลูกเบ็ดเหงา จึงไปขอเล่นกับลูกไก่ ลูกไก่ทนถูกรังแกไม่ไหว จึงวิ่งไปบอกแม่ไก่ แม่ไก่มาพบแม่จิ้งจอกจึงขอเล่นด้วย แต่ลูกเบ็ดก็ไม่ฟัง นิสัยเดิม จึงถูกลูกแม่จิ้งจอกจับเอา ลูกเบ็ดรู้สึกเจ็บแสบและสำนึกว่าตัวมีนิสัยไม่ดี จึงสัญญากับพี่ ๆ ว่าจะไม่เกร และเชื่อฟังคำสั่งสอนของพี่ ๆ

สมพงษ์ พลະสุริย์ ทอม โทน และทองปาน บรรณกิจ 2526, 24 หน้า

ทอม โทนและทองปาน เป็นเพื่อนกัน ทั้งสามคนไปเลี้ยงควายที่ชายทุ่งด้วยกัน โทนเป็นเด็กชน เขาเป็นคนไม่เก็บผลไม้ปราชญ์ที่มีลูกนกอยู่จึงเก็บเอาไปเลี้ยง เพื่อนทั้งสองไม่ยอมทำตาม ถ้าโทนทำเขาจะไม่ยอมเล่นด้วย โทนจึงนำลูกนกไปไว้ที่เดิม กลางวันเด็กทั้งสามคนหยุดพักกินข้าว โทนแอบขโมยแตงโมและแตงร้านในสวนลุงเพ็งกิน แต่เพื่อน ๆ อีก 2 คนไม่ยอมทำ ตกเย็นโทนเริ่มปวดท้องและอาเจียรจนต้องไปหาหมอที่อนามัย ลุงเพ็งไปทำธุระที่อนามัยทราบเหตุการณ์จึงบอกกับหมอว่า คนเฝ้าเด็กขโมยแตงโม หมอทราบสาเหตุจึงรักษาได้ถูกต้อง

สมัย สุทธิธรรม เจ้ามอม แพรพิทยา 2525, 16 หน้า

มอมเป็นสุนัขขี้อายและมอมโซอยู่ข้างถนน ถูกเก็บ ๆ และผู้คนรังแกอยู่เสมอ และบางครั้งจะถูกสุนัขด้วยกันรุมกัด วันหนึ่งมอมหนีเจ้าหน้าที่ของ กทม. ที่ไล่จับหมาจรจัดข้างถนน เข้าไปในบ้านหลังหนึ่ง และหลบไปด้วยความหวาดและอ่อนเพลีย เจ้ามอมรู้สึกตัวขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อถูกเหยียบหลัง เจ้ามอมจึงกัดขาของคนนั้น ในที่สุดเจ้ามอมก็ทำให้ขาของคนนั้นถูกจับเพราะเขาเป็นขโมยเข้ามาขโมยของในบ้านของเจ้าของบ้านที่เจ้ามอมมาหลบนอน เจ้าของบ้านจึงรักและเลี้ยงดูเจ้ามอม เพราะทำให้คนที่ขโมยของของเขาถูกจับได้ ตั้งแต่นั้นมาเจ้ามอมจึงอาศัยอยู่ที่บ้านหลังนั้นและคอยเฝ้ายามให้เจ้าของบ้านอยู่เสมอ

สุภาภรณ์ สามารถ สงสารผมเถอะ ภาพโดย สมัย สุทธิธรรม แพรพิทยา 2525, 16 หน้า

สงสารผมเถอะ เป็นเรื่องของรองเท้าข้างหนึ่ง ที่ไม่ได้รับการเอาใจใส่เลย ถูกเตะ ถูกกัด ถูกชน่า ย่างไฟ ไขหัดลมเป่าให้แห้ง ซึ่งเป็นการทรมานแกร่งเท้าเป็นอย่างยิ่ง ผู้เขียนเขียนให้ผู้อ่านมีความรู้สึก ว่า รองเท้าก็เป็นเหมือนสิ่งมีชีวิตเช่นกัน เจ้าของหรือผู้ใช้ไม่ควรรังแกมัน แต่ควรใช้ดี ๆ และเก็บรักษาเหมือนกับมันเป็นสิ่งมีชีวิตเช่นกัน

สุวิมล (นามแฝง) หมिन้อยกลัวใจ ภาพประกอบโดย สุวิมล (นามแฝง) บรรณกิจ 2527, 15 หน้า

หมिन้อยชอบรังแกสัตว์ต่าง ๆ อยู่เสมอ วันหนึ่งหมिन้อยขโมยกล้วยของข้างอ้วนไป ลิงอาสาไปเอากล้วยคืนให้แล้วก็ออกเดินตามหาคนขโมยกล้วย เพื่อรู้ว่าเป็นหมिन้อยจึงไปขโมยน้ำผึ้งของหมिन้อยบ้าง หมิน้อยเสียใจมากที่น้ำผึ้งหาย จึงสำนึกได้ว่าข้างอ้วนก็คงเสียใจเหมือนกัน มันจึงยอมเอากล้วยไปคืนข้างอ้วนแฉวยอมรับผิด และสัญญาว่าจะกลับตัวทำดี เลิกเกเรต่อผู้อื่น ข้างอ้วนยกโทษให้หมिन้อยแล้วรับเป็นเพื่อนที่ดีต่อกัน